

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ตามคำร้องลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ *คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง”) ได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด กรณีที่นายประยุทธ์ มหากิจศิริ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้จะเรียกว่า “ผู้ถูกร้อง”) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

คำร้องดังกล่าวมีใจความดังจะกล่าวต่อไปนี้

ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส (นางสุวิมล มหากิจศิริ) และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้นำส่งสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยผู้ถูกร้องได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

๑. เงินฝากของผู้ถูกร้อง ๑ บัญชี คือ บัญชีสะสมทรัพย์สินธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ บัญชีเลขที่ ๑๐๑ - ๔ - ๕๑๓๔๒ - ๖ จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท

๒. เงินฝากของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส จำนวนเงิน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ประกอบด้วยเงินฝากประจำที่ธนาคารศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาบางกระบือ บัญชีเลขที่ ๐๐๘ - ๒ - ๐๕๓๔๗ - ๐ จำนวนเงิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเงินฝากประจำที่ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) สาขาซอย มหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ บัญชีเลขที่ ๐๖๘ - ๓ - ๐๐๒๗๕ - ๘ จำนวนเงิน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

* นำส่งโดยหนังสือที่ ปช ๐๐๐๑/๑๘๘ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕

๓. เงินลงทุนของผู้ถูกร้อง ซึ่งได้แก่ หุ้นในบริษัทต่างๆ มูลค่ารวม ๔,๕๐๕,๘๓๕,๗๑๐ บาท ประกอบด้วย

- (๑) หุ้นในบริษัท กาแฟผงไทย จำกัด มูลค่า ๓๕,๑๒๕,๐๐๐ บาท
- (๒) หุ้นในบริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด มูลค่า ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น
- (๓) หุ้นในบริษัท ควอลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักท์ส จำกัด มูลค่า ๑,๕๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) หุ้นในบริษัท ไทยน็อคซ์สตีล จำกัด มูลค่า ๑,๐๔๕,๔๘๔,๗๐๐ บาท
- (๕) หุ้นในบริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) มูลค่า ๑,๑๑๗,๒๕๐,๐๐๐ บาท
- (๖) หุ้นในบริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด มูลค่า ๓๔๒,๕๗๖,๐๑๐ บาท

๔. เงินลงทุนของกลุ่มสมรสซึ่งได้แก่ หุ้นในบริษัทต่างๆ มูลค่ารวม ๑,๘๕๐,๐๓๕,๐๘๗.๕๐ บาท ประกอบด้วย

- (๑) หุ้นในบริษัท กาแฟผงไทย จำกัด มูลค่า ๑๓,๕๒๕,๐๐๐ บาท
- (๒) หุ้นในบริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด มูลค่า ๔,๕๕๕,๕๘๗.๕๐ บาท
- (๓) หุ้นในบริษัท ควอลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักท์ส จำกัด มูลค่า ๑,๖๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) หุ้นในบริษัท ไทยน็อคซ์สตีล จำกัด มูลค่า ๑๐๐ บาท
- (๕) หุ้นในบริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) มูลค่า ๘๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๖) หุ้นในบริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด มูลค่า ๕๖,๑๑๔,๐๐๐ บาท

๕. เงินลงทุนของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งได้แก่ หุ้นในบริษัทต่างๆ มูลค่ารวม ๒๒๓,๗๕๐,๑๐๕ บาท ประกอบด้วย

- (๑) หุ้นในบริษัท กาแฟผงไทย จำกัด มูลค่า ๓,๗๕๐,๐๐๐ บาท
- (๒) หุ้นในบริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด มูลค่า ๕ บาท
- (๓) หุ้นในบริษัท ควอลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักท์ส จำกัด มูลค่า ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) หุ้นในบริษัท ไทยน็อคซ์สตีล จำกัด มูลค่า ๑๐๐ บาท
- (๕) หุ้นในบริษัท ไทยคอปเปอร์ จำกัด (มหาชน) มูลค่า ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๖. ที่ดินของตนเอง ไม่มี

๗. ที่ดินของกลุ่มสมรส รวม ๑๔ แปลง เนื้อที่ ๖๐ ไร่ ๑ งาน ๗ $\frac{๖}{๑๕}$ ตารางวา มูลค่า ๑๓๔,๔๘๑,๕๐๐ บาท มีรายละเอียดดังนี้

(๑) ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๕๔๘, ๑๐๕๔๙, ๑๐๕๑๖, ๕๔๓๐๓, ๕๔๓๐๔, ๑๑๐๔๔ ๕๔๒๕๕, ๕๔๒๕๖, ๕๔๒๕๗, ๗๗๑๓, ๔๒๐๘๒, ๔๒๐๘๓ และ ๔๒๐๖๔ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รวม ๑๓ แปลง เนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๒ งาน ๘ $\frac{๖}{๑๐}$ ตารางวา

(๒) ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๓๒๓ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๓๗ ไร่ ๒ งาน ๕๕ ตารางวา

๘. ยานพาหนะของผู้ถูกร้อง มี ๓ คัน มูลค่า ๒๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท คือ รถยนต์เฟอร์รารี ทะเบียนหมายเลข ๕๗ - ๖๕๕๖ กรุงเทพมหานคร รถยนต์เบนซ์ดี หมายเลขทะเบียน ๓๗ - ๒๒๒๒ กรุงเทพมหานคร และรถยนต์เบนซ์ หมายเลขทะเบียน ๗๖ - ๕๘๘๕ กรุงเทพมหานคร

๙. หนี้สินของผู้ถูกร้อง เป็นหนี้กู้ยืมเงินธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท)

ผู้ร้องได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแล้ว ผลการตรวจสอบปรากฏว่า พบทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังต่อไปนี้

๑. เงินฝากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมทั้งสิ้น ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท ดังนี้

(๑) บัญชีกระแสรายวันธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานนาเหนือ เลขที่ ๐๐๐ - ๖ - ๐๕๔๔๗ - ๓ จำนวนเงิน ๖,๘๐๔,๔๑๒.๓๔ บาท

(๒) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานนาเหนือ เลขที่ ๐๐๐ - ๑ - ๕๖๗๑๗ - ๕ จำนวนเงิน ๘,๓๑๕,๗๑๘.๑๓ บาท

(๓) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขานุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เลขที่ ๐๐๗ - ๑ - ๐๒๐๔๕ - ๗ จำนวนเงิน ๘,๐๑๑.๘๖ บาท

(๔) บัญชีกระแสรายวันธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานพหลโยธิน เลขที่ ๐๕๕ - ๑ - ๒๔๐๕๒ - ๖ จำนวนเงิน ๑๐,๗๕๕.๓๐ บาท

(๕) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานพหลโยธิน เลขที่ ๐๕๕ - ๒ - ๘๒๖๖๖ - ๕ จำนวนเงิน ๔,๗๕๐,๖๔๘.๖๖ บาท

(๖) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานชิดลม เลขที่ ๐๐๑ - ๔ - ๘๖๗๘๐ - ๐ จำนวนเงิน ๔,๕๔๓,๒๖๕.๐๘ บาท

(๗) บัญชีกระแสรายวันธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) สาขาสุรวงศ์ เลขที่ ๐๐๑ - ๑ - ๐๐๐๕๒ - ๑ จำนวนเงิน ๓๘,๐๓๖.๕๒ บาท

(๘) บัญชีกระแสรายวันธนาคารไทยท努 จำกัด (มหาชน) สำนักงานสีลม เลขที่ ๐๐๑ - ๑ - ๐๗๘๓๕ - ๘ จำนวนเงิน ๖๗๔,๘๗๒.๕๖ บาท

(๙) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เลขที่ ๐๑ - ๑๑ - ๒๓๗๕๓ - ๐ จำนวนเงิน ๒๕๕,๔๘๒.๑๔ บาท

(๑๐) ตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๘๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ จำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นของ นางสุวิมล มหาภิกษิตริ จำนวน ๒๓ บัญชี และตั๋วสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมทั้งสิ้น ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท คือ

(๑) บัญชีกระแสรายวันธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจักรวรรดิ เลขที่ ๐๕๑ - ๑ - ๐๒๕๒๔ - ๕ จำนวนเงิน ๑๐,๗๑๔.๐๒ บาท

(๒) บัญชีกระแสรายวันธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจักรวรรดิ เลขที่ ๐๕๑ - ๑ - ๐๐๓๒๖ - ๑ จำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท

(๓) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารชาติแบงก์ เลขที่ ๕๐๐๑๑๓๑๘๔๔ จำนวนเงิน ๑๒๕,๖๖๗,๐๕๕.๓๑ บาท

(๔) บัญชีกระแสรายวันธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) สาขาย่อย มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เลขที่ ๐๖๘ - ๑ - ๐๐๐๑๕ - ๑ จำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท

(๕) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) สาขาย่อย มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เลขที่ ๐๖๘ - ๒ - ๐๐๑๗๐ - ๔ จำนวนเงิน ๒,๐๕๔,๒๒๗.๕๖ บาท

(๖) บัญชีประจำธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาเพลินจิต เลขที่ ๐๐๑ - ๒ - ๑๐๔๕๐ - ๔ จำนวนเงิน ๕๗๐,๕๒๕.๗๓ บาท

(๗) บัญชีประจำธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาบางจาก เลขที่ ๐๑๗ - ๒ - ๑๐๒๕๕ - ๓ จำนวนเงิน ๑๔,๓๒๕,๕๓๕.๗๒ บาท (ชื่อบัญชีร่วมกับนายเฉลิมชัย มหาภิกษิตริ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ)

(๘) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) สาขาสุรวงศ์ เลขที่ ๐๐๑ - ๒ - ๐๐๒๖๘ - ๒ จำนวนเงิน ๒๓๐,๔๑๕.๘๘ บาท

(๙) บัญชีประจำธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) สาขาสุรวงศ์ เลขที่ ๐๐๑ - ๐ - ๐๐๔๘๑ - ๒ จำนวนเงิน ๖๖๘,๘๐๗.๐๓ บาท

(๑๐) บัญชีประจำธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจักรวรรดิ เลขที่ ๐๕๑ - ๓ - ๐๖๗๐๐ - ๓ / ๐๑ จำนวนเงิน ๑๘,๗๗๑,๓๕๕.๑๖ บาท

(๑๑) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจักรวรรดิ เลขที่ ๐๕๑ - ๒ - ๐๒๓๒๓ - ๑ จำนวนเงิน ๓,๘๖๓,๖๑๒.๑๓ บาท

(๑๒) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาบรรทัดทอง เลขที่ ๐๘๓ - ๒ - ๐๕๕๒๑ - ๘ จำนวนเงิน ๘๑๖,๗๖๗.๒๕ บาท

(๑๓) บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาบรรทัดทอง เลขที่ ๐๘๓ - ๒ - ๑๒๓๒๖ - ๕ จำนวนเงิน ๑,๑๓๒,๑๒๗.๖๑ บาท

(๑๔) บัญชีเงินฝากในธนาคารสแตนดาร์ดชาเตอร์ จำนวน ๑๐ บัญชี ดังนี้

๑๔.๑ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๐ - ๐๑๓๓๑๗ - ๗ จำนวนเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๒ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๐ - ๐๑๓๓๑๓ - ๔ จำนวนเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๓ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๖๗๒๒๔ - ๕ จำนวนเงิน ๒๔,๖๑๗,๐๓๐.๑๓ บาท

๑๔.๔ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๓๘๘ - ๑ จำนวนเงิน ๒๕,๑๕๓,๕๗๗.๗๕ บาท

๑๔.๕ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๔๘๕ - ๓ จำนวนเงิน ๒๒,๗๖๐,๖๓๐.๗๘ บาท

๑๔.๖ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๔๕๑ - ๘ จำนวนเงิน ๕,๒๓๔,๓๘๐.๕๕ บาท

๑๔.๗ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๔๕๕ - ๐ จำนวนเงิน ๑๑,๕๗๒,๐๗๕ บาท

๑๔.๘ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๔๕๕ - ๓ จำนวนเงิน ๒๔,๑๑๗,๔๓๗ บาท

๑๔.๙ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๕๑๕ - ๔ จำนวนเงิน ๕๑,๕๗๔,๔๕๓.๕๓ บาท

๑๔.๑๐ บัญชีเลขที่ ๐๑ - ๓ - ๐๐๗๕๖๒ - ๖ จำนวนเงิน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๑๕) ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๐๑๒๘๓๐๘ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ จำนวนเงิน ๑,๒๕๘,๐๒๖.๓๖ บาท

(๑๖) นำตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๐ จำนวน ๑,๕๖๒,๕๓๒.๒๔ บาท ไปเปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

๓. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๑ บัญชี คือบัญชี ออมทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาจตุรเมือง เลขที่ ๐๕๘ - ๑ - ๑๐๐๘๗ - ๐ ชื่อบัญชี นายเฉลิมชัย มหากิจศิริ จำนวน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท

๔. ที่ดินของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐๐}$ ตารางวา มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) โฉนดเลขที่ ๕๖๐๖๕ ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ ๔๒ ไร่ ๗๐ ตารางวา (ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับนายประทีป มหากิจศิริ และนายประทวน มหากิจศิริ ดั้งนั้น เฉพาะส่วนของนายประยुทธ มหากิจศิริ คิดเป็นเนื้อที่ ๑๔ ไร่ ๒๓ ตารางวา)

(๒) โฉนดเลขที่ ๕๐๐๐๑ ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ ๑๘ ไร่ ๒ งาน ๑๕ ตารางวา

(๓) โฉนดเลขที่ ๕๕๒๕๘ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๕๕ ตารางวา

(๔) โฉนดเลขที่ ๔๒๐๖๓ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน

(๕) โฉนดเลขที่ ๔๓๒๐๕ ตำบลบ้านเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ ๑๗ $\frac{๕}{๑๐๐}$ ตารางวา

(๖) โฉนดเลขที่ ๔๓๒๐๖ ตำบลบ้านเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ ๑๗ $\frac{๕}{๑๐๐}$ ตารางวา

(๗) โฉนดเลขที่ ๓๑๕๗๘ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ งาน ๒๔ ตารางวา

(๘) โฉนดเลขที่ ๔๖๗ ตำบลบางโหลง อำเภอบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๒๗ ไร่ ๓ งาน ๖๔ ตารางวา

(๙) โฉนดเลขที่ ๕๗๑๘ ตำบลบางเกลือ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๗ ไร่ ๒ งาน ๕๔ ตารางวา

๕. ที่ดินของนางสุวิมล มหากิจศิริ จำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่รวม ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) โฉนดเลขที่ ๑๕๑๖ ตำบลบึงกาสาม (คลอง ๕ ออก) อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เนื้อที่ ๕๕ ไร่ ๑ งาน ๕๘ ตารางวา (ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับนายสุธี ลีมอดิบุลย์ และนางสาวสุลักษณา ลีมอดิบุลย์ ดั้งนั้น เฉพาะส่วนของนางสุวิมล มหากิจศิริ คิดเป็นเนื้อที่ ๑๕ ไร่ ๓ งาน ๑๕ ตารางวา)

(๒) โฉนดเลขที่ ๕๒๐๖๕ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๗๐ ตารางวา

(๓) โฉนดเลขที่ ๕๔๒๕๗ ตำบลบางเสาธง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๒ ไร่

(๔) โฉนดเลขที่ ๑๓๓๕๐ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑๒ ตารางวา

(๕) โฉนดเลขที่ ๑๓๓๕๑ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑๒ ตารางวา

(๖) โฉนดเลขที่ ๖๕๓๒๔ ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒๒ ตารางวา

(๗) โฉนดเลขที่ ๔๗๑๑ ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ งาน ๖๖ ตารางวา

(๘) โฉนดเลขที่ ๕๓๓๒ ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๒ ไร่ ๒ งาน ๕๔ ตารางวา (ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับนายสุธี ลีมอดินบูลย์ ดังนั้น เฉพาะส่วนของนางสุวิมล มหากิจศิริ คิดเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๒๗ ตารางวา)

(๙) โฉนดเลขที่ ๕๑๓๗๕ ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี (พระโขนง) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๗ ไร่ ๔๕ ตารางวา (ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับบุคคลอื่นอีก ๖ คน ดังนั้น เฉพาะส่วนของนางสุวิมล มหากิจศิริ คิดเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๗๔ ตารางวา)

(๑๐) โฉนดเลขที่ ๒๒๘๐๖ ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี (พระโขนง) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๕ ไร่ ๓ งาน ๒๕ ตารางวา (ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับบุคคลอื่นอีก ๖ คน ดังนั้น เฉพาะส่วนของนางสุวิมล มหากิจศิริ คิดเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๕๕ ตารางวา)

(๑๑) โฉนดเลขที่ ๑๑๗๑ ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๖๘ ตารางวา

(๑๒) โฉนดเลขที่ ๑๑๗๒ ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๑๗ ไร่ ๒ งาน ๒๐ ตารางวา

(๑๓) โฉนดเลขที่ ๑๑๗๓ ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๒๘ ไร่ ๓ งาน ๒๕ ตารางวา

(๑๔) โฉนดเลขที่ ๑๑๐๐๑ ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๑๐ ไร่

(๑๕) โฉนดเลขที่ ๒๓๖๗ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๓ งาน ๔๐ ตารางวา

(๑๖) โฉนดเลขที่ ๒๓๖๖ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๖๘ ไร่ ๑ งาน ๗๖ ตารางวา

(๑๗) โฉนดเลขที่ ๑๖๑๖๒ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๕๒ ตารางวา

(๑๘) โฉนดเลขที่ ๑๖๑๖๓ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๒ ไร่ ๓ งาน ๓๐ ตารางวา

(๑๙) โฉนดเลขที่ ๒๖๗๒๑ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๑ งาน ๔๑ ตารางวา

(๒๐) โฉนดเลขที่ ๒๗๒๑๓ ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ ๒ งาน ๓๒ ตารางวา

(๒๑) โฉนดเลขที่ ๔๒๐๘๔ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัด
สมุทรปราการ เนื้อที่ ๑ ไร่

๖. ที่ดินของนายเฉลิมชัย มหากิจศิริ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๒ แปลง
เนื้อที่รวม ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา คือ

๖.๑ โฉนดเลขที่ ๕๐๖๒ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ
เนื้อที่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา

๖.๒ โฉนดเลขที่ ๕๐๖๓ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี (บางพลีใหญ่) จังหวัดสมุทรปราการ
เนื้อที่ ๒ งาน ๗๖ ตารางวา

๗. รถยนต์ของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จำนวน ๓ คัน ได้แก่ รถยนต์ฮอนด้า ฟรีดิว
ทะเบียน ๗ว - ๗๕๒๑ กรุงเทพมหานคร รถยนต์ บีเอ็มดับเบิลยู ๓๑๖ ทะเบียน ๕จ - ๖๓๑๘
กรุงเทพมหานคร และรถยนต์เบนซ์ ๒๘๐ เอส ทะเบียน ๓ก - ๘๓๓๓ กรุงเทพมหานคร

๘. บ้านพักอาศัยของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส จำนวน ๑ หลัง ได้แก่ บ้านเลขที่
๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือที่ ปช ๐๐๐๗/๑๐๖ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึง นายประยุทธ มหากิจศิริ เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว นายประยุทธ มหากิจศิริ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ชี้แจงข้อเท็จจริงไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

๑. บัญชีเงินฝากของตนทั้ง ๑๐ รายการ เนื่องจากตนมีบัญชีไว้เพื่อหมุนเวียนในธุรกิจหลายบัญชี และไม่ได้เก็บบัญชีไว้ที่ตัว และไม่มียอดเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่ามียอดเหลืออยู่ในบัญชี ดังนั้น ตอนกรอกบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตนจึงได้แสดงแต่ยอดบัญชีที่จำได้จริง และเป็นบัญชีที่ตนได้ใช้หมุนเวียนในธุรกิจตามปกติเท่านั้น

๒. บัญชีเงินฝากของคู่สมรส เนื่องจากคู่สมรสของตนไม่ได้แจ้งให้ตนทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพราะคู่สมรสของตนมีธุรกิจเป็นของตัวเอง จึงได้มีบัญชีเงินฝากไว้เพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินบางส่วนเป็นส่วนตัว

๓. บัญชีเงินฝากของบุตร ก็เป็นบัญชีที่คู่สมรสของตนทำการเปิดบัญชีเงินฝากให้และไม่ได้แจ้งให้ตนทราบเช่นกัน ดังนั้น ทำให้ตนไม่ได้แสดงไว้ในตอนยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๔. ที่ดินของตน จำนวน ๕ แปลง เนื่องจากเป็นที่ดินที่ได้มาก่อนที่ตนจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และคู่สมรสของตนเป็นผู้ดำเนินการ และเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายที่ จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว และในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ยื่นขาดไป

๕. ที่ดินของคู่สมรสและบุตร เนื่องจากคู่สมรสของตนเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งสิ้น จึงทำให้ตนไม่ทราบว่า คู่สมรส และบุตรมีที่ดินอยู่ และตนเห็นว่าทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตรไม่ได้มาเกี่ยวเนื่องกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของตน จึงไม่ได้แจ้งไว้ดังกล่าว

๖. รถยนต์ของตน จำนวน ๓ คัน นั้น เป็นรถยนต์เก่าที่ตนใช้ตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว แต่ได้เก็บไว้เป็นที่ระลึกเท่านั้น จึงลืมแจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๗. บ้านพักของคู่สมรส เนื่องจากสถานที่ที่แจ้งว่าเป็นบ้านพักของคู่สมรสในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวเป็นที่ตั้งของบริษัทที่ทำงานของคู่สมรส ไม่ใช่บ้านพัก และคู่สมรสของตนก็ได้พักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น เป็นการกรอกรายการผิดพลาด ตามความเป็นจริงแล้วคู่สมรสของตนพักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

นายประยุทธ มหากิจศิริ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๓ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าวไว้ด้วย แต่หลังจากที่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว จึงได้รวบรวมสำเนาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าวไปยื่นเพิ่มเติม

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณารายการทรัพย์สินของนายประยุทธ มหากิจศิริ คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม คือ รายการเงินฝากและที่ดินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รายการบ้านพักอาศัยและยานพาหนะ ประกอบคำชี้แจงแสดงผลของนายประยุทธ มหากิจศิริ เกี่ยวกับรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือจำนวนเงินไม่มากนัก เห็นว่าคำชี้แจงต่าง ๆ รับฟังได้ แต่สำหรับรายการเงินฝาก และที่ดินของผู้ยื่นและคู่สมรส คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นดังนี้

๑. กรณีเงินฝากของนายประยุทธ มหากิจศิริ นายประยุทธ มหากิจศิริ ได้แสดงรายการบัญชีเงินฝากของตนว่ามีจำนวน ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท แต่การตรวจสอบพบว่า มีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้อีก จำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๑ ฉบับเป็นจำนวนเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท โดยนายประยุทธ มหากิจศิริ ชี้แจงว่าเนื่องจากมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจหลายบัญชีและไม่ได้เก็บไว้กับตนเอง ทั้งยังจำไม่ได้ว่ามีบัญชีอยู่ทั้งหมดจำนวนเท่าใด จึงกรอกรายการทรัพย์สินไปเท่าที่จำได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนบัญชีเงินฝากที่แสดงไว้กับบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมก็เป็นจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้ ทั้งมิใช่เป็นเงินจำนวนน้อย หากแต่เป็นเงินหลักสิบล้านบาท นอกจากนี้ในจำนวนบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าว ปรากฏว่าเป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ถึง ๔ บัญชี ซึ่งในการประกอบธุรกิจตามปกติของนักธุรกิจย่อมจะต้องสั่งจ่ายเช็คเบิกถอนเงินจากบัญชีกระแสรายวันเหล่านี้อยู่เสมอ และย่อมจะต้องทราบดีว่าตนมีบัญชีเงินฝากอื่นๆ นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้ ดังนั้น หากนายประยุทธ มหากิจศิริ จะมีความตั้งใจที่จะแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่มีอยู่โดยถูกต้องตามที่มีอยู่จริงแล้ว คงจะไม่เกิดกรณีที่ตรวจพบรายการบัญชีเงินฝากเพิ่มเติมเป็นจำนวนมากเช่นนี้

๒. กรณีเงินฝากของคู่สมรส นายประยุทธ มหากิจศิริ ได้แสดงรายการบัญชีเงินฝากของคู่สมรสว่ามีจำนวน ๒ บัญชี เป็นจำนวนเงิน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่จากการตรวจสอบพบว่า มีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ จำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๒ ฉบับเป็นจำนวนเงินถึง ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท โดยนายประยุทธ มหากิจศิริ ชี้แจงว่าคู่สมรส

มีธุรกิจเป็นของตนเอง จึงมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินบางส่วนไว้เป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้ทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว ดังนั้น จึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า นอกจากจำนวนบัญชีเงินฝากที่ตรวจพบเพิ่มเติมจะมีเป็นจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้ให้เห็นได้ชัดถึงความแตกต่างแล้ว จำนวนเงินที่ตรวจพบเพิ่มเติมก็มีจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้หลายเท่าตัว และเป็นเงินหลักร้อยละสามของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ที่ว่าคู่สมรสมีบัญชีเงินฝากไว้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินเป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้ทราบนั้น ย่อมเป็นการยากที่วิญญูชนโดยทั่วไปจะเชื่อถือได้ว่าบุคคลผู้เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกับนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จะไม่ทราบถึงจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของคู่สมรสของตนซึ่งมีจำนวนเกือบร้อยละสามของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ในกรณีนี้ จึงฟังไม่ขึ้น

๓. กรณีที่ดินของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ นายประยุทธ์ มหากิจศิริ มิได้แสดงรายการที่ดินของตน ซึ่งหมายความว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ แสดงรายการว่าไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่จากการตรวจสอบพบว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ มีที่ดินจำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐}$ ตารางวา โดยนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ซึ่งแจ้งว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้จำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นกี่แปลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าคำชี้แจงของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ที่ชี้แจงว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน และเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด นั้น บ่งชี้ให้เห็นได้ว่านายประยุทธ์ มหากิจศิริ ทราบดีว่าตนมีที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอีกจำนวนหลายแปลง หากพยายามที่จะแสดงรายการที่ดินเหล่านี้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก็จะสามารถดำเนินการตรวจสอบรวบรวมได้โดยไม่ยากนัก ดังนั้น การที่นายประยุทธ์ มหากิจศิริ มิได้แสดงรายการที่ดินของตนเอง ทั้งๆ ที่ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. กรณีที่ดินของคู่สมรส นายประยุทธ์ มหากิจศิริ แสดงรายการที่ดินของคู่สมรสว่ามีจำนวน ๑๔ แปลง เนื้อที่รวม ๖๐ ไร่ ๑ งาน ๗ $\frac{๖}{๑๐}$ ตารางวา แต่จากการตรวจสอบ พบว่า คู่สมรสมีที่ดินที่มีได้แสดงรายการไว้เพิ่มเติมอีกจำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา โดยนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ซึ่งแจ้งว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด คณะกรรมการ

ป.ป.ช. เห็นว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมมีมากกว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่นายประยุทธ์ มหากิจศิริ แสดงรายการไว้เป็นจำนวนมาก ไม่น่าเชื่อว่านายประยุทธ์ มหากิจศิริ จะไม่ทราบว่าคู่สมรสของตนมีที่ดินจำนวนมากดังที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม คำชี้แจงของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ที่อ้างว่าคู่สมรสเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิที่ดินไว้ จึงจำไม่ได้ว่าคู่สมรสมีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด จึงรับฟังไม่ได้ เพราะนายประยุทธ์ มหากิจศิริ สามารถที่จะตรวจสอบเอกสารเพื่อนำมาแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องตามที่มีอยู่จริงได้ แต่ก็ไม่ดำเนินการ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง (สำหรับนายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการ ป.ป.ช. อีกคนหนึ่งไม่ได้เข้าประชุมในครั้งดังกล่าว) ว่านายประยุทธ์ มหากิจศิริ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบ กรณีเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง การที่นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมประกอบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ ไม่เป็นผลลบล้างการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ที่ได้กระทำมาแล้วได้

ฉะนั้น ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดให้นายประยุทธ์ มหากิจศิริ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่าการเสนอเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด เป็นไปตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้อง มีใจความดังต่อไปนี้

๑. คำร้องของผู้ร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ นั้น ไม่อาจนำมาใช้กับกรณีของผู้ถูกร้องได้โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินครั้งแรกนั้น ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพราะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ซึ่งขณะนั้นยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งมีบทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งรวมทั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วยต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติว่าจะต้องทำอย่างไร รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ให้ผู้ร้องกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ โดยผู้ร้องจะต้องส่งระเบียบดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีผลใช้บังคับ

การที่มาตรา ๓๒๑ ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่กำหนดระเบียบดังกล่าวก็เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ และเพื่อป้องกันมิให้คณะกรรมการดังกล่าวออกระเบียบตามอำเภอใจจนไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญผลของบทบัญญัติดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นกับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพราะก่อนที่จะมีระเบียบดังกล่าว การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญย่อมไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากยังขาดรายละเอียดและความเข้าใจถึงขอบเขตที่จะต้องปฏิบัติ เช่น จะต้องยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบอย่างไร ทรัพย์สินและหนี้สินที่จะต้องแจ้งและมีเอกสารประกอบอะไรบ้าง เป็นต้น

โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดระเบียบตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบดังกล่าว และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จึงต้องถือว่าหน้าที่ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

(๒) เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ แล้ว นายกล้านรงค์ จันทิก ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(ป.ป.ป.) และมีได้มีตำแหน่งใดตามรัฐธรรมนูญ ได้จัดส่งแบบการยื่นรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ออกตามกฎหมาย ป.ป.ป. เดิมมาให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยื่นภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการตามแบบดังกล่าว เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่จะมีระเบียบตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ การยื่นบัญชีดังกล่าว จึงไม่ใช่การยื่นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดยที่การยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องได้กระทำไป เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มิใช่เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ดังนั้น หากมีความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้น จึงไม่อาจนำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ มาใช้บังคับแก่ ผู้ถูกร้องได้ ฉะนั้น มติของผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๒. ในกรณีที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กรณีของผู้ถูกร้องก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน โดยมีเหตุผลซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ ผู้ร้องขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ จนถึงมาตรา ๒๕๖ แล้ว จะเห็นว่า มีถ้อยคำที่เกี่ยวข้องอยู่ ๒ คำ คือ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” คำหนึ่ง กับคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจาก ตำแหน่ง” อีกคำหนึ่ง (ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๔) สำหรับมาตรา ๒๕๕ อันเป็นบทบัญญัติลงโทษนั้น ได้บัญญัติให้ใช้เฉพาะกับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เท่านั้น และเมื่อ เป็นบทลงโทษจึงต้องแปลความโดยเคร่งครัดว่ามิได้มีความหมายขยายไปถึง “ผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง” ไปแล้วด้วย

นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๕ มิได้มุ่งหมายถึงบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วโดยไม่ได้ มีตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เหลืออยู่ เพราะบทลงโทษที่กำหนดไว้ คือ “การให้พ้นจากตำแหน่ง” เมื่อบุคคลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งใดๆ อีกแล้ว การให้พ้นจากตำแหน่งจึงย่อมเป็นไปได้ แม้จะมีบท ลงโทษอีกประการหนึ่งคือ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีก็ตาม แต่ก็ เป็นบทกำหนดโทษที่ต่อเนื่องจากโทษ “การให้พ้นจากตำแหน่ง” กล่าวคือโทษตามที่ระบุในมาตรา ๒๕๕ กำหนดไว้ ๒ อย่างควบคู่กัน ไม่ใช่อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมาตรา ๒๕๕ ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง... และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ... เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจาก

ตำแหน่ง” เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการแรกจึงมีไม่ได้ และเมื่อมีไม่ได้การกำหนดห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ต่อไปเป็นเวลา ๕ ปี ที่ให้เริ่มนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวอันเป็นโทษประการที่สองจึงเกิดขึ้นไม่ได้เช่นกัน รัฐธรรมนูญที่เป็นบทบัญญัติลงโทษตามมาตรา ๒๕๕ นี้มิได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนแล้ว คงใช้เฉพาะกับกรณีที่ถูกกล่าวหาว่าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้น

๓. การยื่นคำร้องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๕ ตามที่อ้างได้ เนื่องจากผู้ร้องยื่นคำร้องในฐานะคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปราบปรามรายละเอียดยตามคำร้องฉบับที่อ้างถึงโดยมีการลงลายมือชื่อของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน ๘ ท่าน (คำร้องหน้าที่ ๑๓) และอ้างถึงมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนน ๘ เสียงในการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ (คำร้องหน้าที่ ๑๒) ปรากฏว่า กรรมการสองท่านของผู้ร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทเอกชน และยังไม่ได้ออกจากงานในบริษัทเอกชน หลังจากที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ล่วงพ้นกำหนด ๑๕ วันแล้ว ซึ่งต้องถือว่ากรรมการสองท่าน คือ คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา และ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ มิได้เคยรับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีสิทธิที่จะลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพราะไม่สามารถทำหน้าที่เป็นองค์คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่อ้างได้ โดยเฉพาะความสมบูรณ์ในการดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ของคุณหญิงปรีญา ฯ และพลโท สวัสดิ์ ฯ นั้น ในขณะนี้ก็อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้ใดซึ่งดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หากได้รับเลือกจากวุฒิสภาโดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้นแล้ว จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากตำแหน่งหรือความเป็นลูกจ้างดังกล่าวภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือก ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสองของมาตราเดียวกันนี้ก็ได้รับบัญญัติมีความทำนองเดียวกัน ดังนั้น ผู้ร้องในกรณีนี้จึงไม่ใช่คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบและถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังอ้างว่า คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด เป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด และยังเป็นลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด อีกด้วย โดยดำรงตำแหน่งและคงเป็นลูกจ้างอยู่ในวันที่ได้รับเลือกและวันได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการจนถึงวันที่ลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด นั้น คุณหญิงปรีญา ฯ เพิ่งลาออกเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๔ โดยอ้างเหตุที่ไม่ได้ลาออกว่าลืมไป การดำรงตำแหน่งของคุณหญิงปรีญา จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และต้องพ้นจากตำแหน่งไปตามที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงมานี้เป็นส่วนหนึ่งในสำนวนเรื่องการร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญที่วุฒิสภาได้ยื่นรายละเอียดและเหตุผลไว้แล้ว และผู้ถูกร้องขออ้างเอกสารต่าง ๆ ในสำนวนที่วุฒิสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยประกอบเป็นเอกสารในคดีนี้ด้วย

๔. ในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมีมติว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ตามมาตรา ๑๓๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นผลให้มติดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่เที่ยงธรรม และเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง ดังเหตุผลที่จะได้กล่าวดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่ได้รับจากทางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตามแบบที่นายก้านรงค์ส่งให้แล้ว ผู้ถูกร้องได้กรอกรายการไปตามที่เข้าใจว่าการยื่นแบบแสดงรายการนี้เป็นการป้องกันมิให้บุคคลใดใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้หรือปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบไว้ จึงได้กรอกรายการทรัพย์สินและหนี้สินไปตามที่เข้าใจว่าเป็นการยื่นบัญชีครั้งแรก หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกและหากมีข้อขาดตกบกพร่องอย่างไร ผู้ถูกร้องคงจะได้รับคำแนะนำหรือทักท้วงจากเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. จนเมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องยังมิได้รับการทักท้วงหรือแนะนำแต่อย่างใด ดังนั้นในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเนื่องจากพ้นจากตำแหน่ง (ซึ่งได้ยื่นเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓) จึงได้ถือเอาการยื่นครั้งแรกเป็นต้นแบบและกรอกไปตามนั้น

(๒) ต่อมาวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ อันเป็นระยะเวลาห่างจากการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ครั้งแรก ถึง ๒ ปี ๗ เดือนเศษ และห่างจากระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีครั้งที่สองกรณีพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลา ๓ เดือน ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ ปช.๐๐๐๗/๑๐๖ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

(๓) ผู้ถูกร้องจึงได้ไปพบเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. และชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ให้คำแนะนำ พร้อมทั้งได้สอบถามถึงการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่ถูกต้องว่าสมควรทำอย่างไร ซึ่งเมื่อได้รับคำชี้แจงแล้ว ผู้ถูกร้องจึงได้ยื่นหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงที่ไม่ได้แสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ครบถ้วน ซึ่งผู้ถูกร้องได้สอบถามเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ที่ดำเนินการเรื่องนี้ว่า ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไปหรือไม่ ผู้ถูกร้องได้รับคำชี้แจงว่าไม่ต้องดำเนินการอย่างใดอีก และต่อมาผู้ถูกร้องได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ได้บันทึกเสนอผู้ร้องว่าเห็นสมควรรวมเรื่องไว้

(๔) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีการเสนอเรื่องของผู้ถูกร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ผู้ร้องได้มีมติในวันนั้นทันทีว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง โดยมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๐ หรือข้อ ๒๑ ของระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งตามระเบียบทั้ง ๒ ข้อดังกล่าวได้วางหลักการสำคัญว่า ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติดังกล่าวได้จะต้องให้โอกาสผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาชี้แจงต่อคณะกรรมการด้วย ซึ่งไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องได้มีโอกาสเช่นนั้นแก่ผู้ถูกร้อง

(๕) ข้อ ๒๐ ของระเบียบที่อ้างถึงข้างต้นได้กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวินิจฉัยว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบได้เฉพาะกรณีที่ได้รับรายงานจากประธานกรรมการ กรรมการอนุกรรมการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งคณะกรรมการมอบหมายได้จัดทำรายงานเสนอความเห็นว่ามีกรณีเช่นนั้นเกิดขึ้น แต่ในกรณีของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้องแล้ว และเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเรื่องนี้ก็มีความเห็นสมควรรวมเรื่องไว้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยระเบียบดังกล่าวที่ผู้ร้องจะวินิจฉัยได้ทันที และแม้จะวินิจฉัยได้ทันทีก็จะต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนด้วย

(๖) เมื่อกรณีไม่ต้องด้วยระเบียบ ๗ ข้อ ๒๐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสามารถดำเนินการวินิจฉัยได้ทันที จึงต้องถือว่าเป็นกรณีต้องด้วยระเบียบ ๗ ข้อ ๒๑ คือคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน โดยจะมอบหมายให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ หรือเจ้าพนักงาน เป็นผู้ดำเนินการ แล้วจัดทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอคณะกรรมการพิจารณา แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ก่อนที่คณะกรรมการจะมีมติ คณะกรรมการต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการก่อนด้วยเช่นกัน

(๗) ตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งยังมีผลบังคับใช้อยู่ และมาตรา ๑๓๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ระเบียบ ข้อ ๒๒ กำหนดว่า ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ หรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามข้อ ๒๐ หรือข้อ ๒๑ คณะกรรมการต้องเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแต่กรณีของผู้ถูกร้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งตามระเบียบดังกล่าว ผู้ร้องต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยภายในวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเกินกำหนดระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

(๘) ในการดำเนินการของผู้ร้องต่อผู้ถูกร้องในครั้งนี้ มีลักษณะที่ผิดปกติและข้อพิรุณเป็นอย่างยิ่ง เพราะมิได้มีการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๑ เพื่อดำเนินการตรวจสอบก่อน ดังนั้น เมื่อมีมติว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแล้ว จึงยังไม่สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ จนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ ๗ ข้อ ๒๒ ดังกล่าวแล้วข้างต้น เพราะต้องไปดำเนินการรวบรวมเอกสารหลักฐาน ซึ่งก็ได้กระทำขึ้นภายหลังที่ผู้ร้องมีมติแล้ว

(๙) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นมติที่ไม่ชอบและไม่มีผลบังคับ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนี้ได้

๕. การพิจารณาของผู้ร้องในประเด็นใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด หรือใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบมีปัญหาข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ประเด็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า อย่างไรเป็นการใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และอย่างไรเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ในกรณีที่เป็นปัญหาข้อกฎหมายนั้น ผู้ถูกร้องมีความเห็น ดังนี้

(ก) กรณีที่จะเป็นการใจนั้น ต้องพิจารณาถึงความหมายในทางทฤษฎีการกระทำเป็นความผิดที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำโดยจงใจตามหลักการกระทำที่เป็นโทษทางอาญาหรือเป็นโทษตามกฎหมายอื่นทางปกครองตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นผลร้าย โดยเฉพาะการตัดสิทธิหรือเพิกถอนสิทธิในทางการเมืองนั้น การจงใจก็คือการกระทำโดยเจตนาในระดับเบื้องต้น เพราะการกระทำตามกฎหมายที่เป็นความผิดจะต้องกระทำโดยเจตนา ซึ่งในทางกฎหมายอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่ รู้สำนึกในการกระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น” จากบทบัญญัติดังกล่าว การกระทำโดยเจตนาจึงสามารถแยกเป็นการกระทำ ๒ ประการ คือ การกระทำประสงค์ต่อผลประการหนึ่ง และการกระทำยอมเล็งเห็นผลอีกประการหนึ่ง

ดังนั้น เมื่อเทียบกับคำว่า “จงใจ” ตามกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิดได้บัญญัติเรื่องจงใจไว้ว่า ความหมายของคำว่า “จงใจ” หมายถึง การกระทำที่ประสงค์ต่อผลเท่านั้น ส่วนผลตามเจตนาจะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนั้นๆ เช่น กฎหมายลักษณะละเมิดได้บัญญัติเรื่องจงใจไว้ต้องเป็นเรื่องจงใจกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เป็นต้น

การจงใจจึงเป็นเรื่องประสงค์ต่อผลที่มีความเสียหายแก่ผู้อื่น ถ้าไม่ประสงค์ต่อผลแม้จะเล็งเห็นผลก็ไม่ใช่จงใจกระทำ อาจเป็นเพียงเลินเล่อหรือบกพร่องอีกส่วนหนึ่ง เมื่อเป็นดังนี้การจงใจจะมีความหมายซ่อนอยู่หรือเหนือคำว่าเจตนากระทำเสมอ การจงใจจึงมิใช่แต่เพียงการกระทำโดยรู้สำนึกหรือจิตใจบังคับอริยาบถเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายต่อผลตามความหมายดังกล่าวนี้อีกด้วย จึงเรียกว่าประสงค์ต่อผล คืออาจเป็นผลอันเป็นการกระทำให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

ดังนั้น การที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน...” จึงมีความหมายว่า เพียงแค่เจตนาไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สิน ก็ไม่อาจบังคับตามกฎหมายทั้งสองฉบับได้ จะต้องเป็นเรื่องเหนือเจตนาขึ้นไป คือต้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินนอกจากจะมีเจตนาธรรมดาโดยรู้สึกสำนึกและจงใจในการกระทำแล้ว การจะเป็นการจงใจไม่ยื่นจะต้องเป็นกรณีที่มีความมุ่งหมายตามกฎหมายฉบับนั้นด้วย ซึ่งหมายถึงผลนั้นเอง ความมุ่งหมายหรือผลของการจงใจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ จะต้องเป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กล่าวคือ เป็นการจงใจเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์จากทรัพย์สินจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นเหตุให้ร้ายวญผิดปกติ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช ๒๕๕๒ ซึ่งให้คำจำกัดความคำว่า “ร้ายวญผิดปกติ” หมายความว่า “การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องจากการปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่”

นอกจากนี้ มาตรา ๔ ยังให้ความหมายของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือหน้าที่ หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่ง หรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่ง หรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแสดงให้เห็นเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมายได้ชัดแจ้งว่า การจงใจปกปิดรายการทรัพย์สินนั้นต้องเป็นเรื่องให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือมีทรัพย์สินร้ายวญผิดปกติ เพราะใช้อำนาจหน้าที่นั้นแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นเท่านั้น

ดังนั้น ในประเด็นจงใจไม่ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อผู้ร้องมีทรัพย์สินและทรัพย์สินที่ภรรยา

ครอบครองอยู่ตามรายการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบนั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจโดยปกติของผู้ถูกร้องและภรรยาทั้งสิ้น ทรัพย์สินดังกล่าวจึงมิได้เป็นการได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์แต่ประการใด จึงไม่ต้องด้วยบทบังคับของกฎหมายฉบับนี้

(๖) กรณีที่เป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย การปกปิดข้อเท็จจริงมีความหมายเพียงใด

การปกปิดจึงหมายถึงการกระทำอย่างหนึ่ง ซึ่งจะต้องมีเจตนาในการกระทำ เช่นเดียวกัน ดังนั้น การปกปิดจึงมุ่งหมายถึงการประสงค์ต่อการกระทำนั้นเช่นเดียวกันกับการจงใจ การปกปิดข้อเท็จจริงจึงต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อจะให้ได้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จากทรัพย์สินด้วย แต่การได้มาซึ่งทรัพย์สินและผลประโยชน์แห่งทรัพย์สิน ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ความผิดฐานล่อลวงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรบอกให้ทราบเป็นถ้อยคำที่มีความหมายเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ความหมายจึงไม่แตกต่างกัน ดังนั้น บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเป็นเรื่องการให้พ้นจากตำแหน่ง และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เป็นบทบัญญัติที่เป็นผลร้ายต่อผู้ถูกกระทำความผิด ดังนั้น การปกปิดข้อความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงต้องเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินและประโยชน์จากทรัพย์สินตามกฎหมายทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติจำกัดความไว้ในมาตรา ๔ ถึง “การทุจริตต่อหน้าที่” และ “รั่วรัยผิดปกติ” ต้องเป็นการปกปิดเพื่อให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์แห่งทรัพย์สินนั้น โดยอาศัยการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น หากเป็นการได้ทรัพย์สินหรือประโยชน์แห่งทรัพย์สินจากเหตุอื่น โดยไม่ได้อาศัยตำแหน่งหน้าที่ หรืออำนาจตามหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต่อหน้าที่แล้ว ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ แต่ประการใด จึงกล่าวได้ว่า การจงใจไม่ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยหลักการก็คือ ต้องเป็นการกระทำโดยมีเจตนาพิเศษให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากการกระทำนั้น ประโยชน์นั้นก็คือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากทรัพย์สิน เพราะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ เป็นเรื่องของการได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ การจงใจไม่ยื่นบัญชีหรือการปกปิดก็เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ดังนั้น ที่ผู้ร้องได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงพบรายการที่ยังไม่ได้แจ้ง ซึ่งผู้ร้องได้มีมติว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ รวม ๔ กรณี คือ

(๑) กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้องซึ่งได้แสดงรายการบัญชีเงินฝากของตนว่ามี จำนวน ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท แต่การตรวจสอบพบว่ามีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้อีก จำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๑ ฉบับ เป็นจำนวนเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าเนื่องจากมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจหลายบัญชีและไม่ได้เก็บไว้กับตนเอง ทั้งยังจำไม่ได้ว่ามีบัญชีอยู่ทั้งหมดจำนวนเท่าใด จึงกรอกรายการทรัพย์สินไปเท่าที่จำได้จริง ผู้ร้องเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนบัญชีเงินฝากที่แสดงไว้กับบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม นอกจากจะมีจำนวนที่แตกต่างกันมากแล้ว จำนวนเงินตามบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมก็มีเป็นจำนวนเกือบกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้ ทั้งมิใช่เป็นเงินจำนวนน้อย หากแต่เป็นเงินหลักสิบล้านบาท นอกจากนี้ในจำนวนเงินบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าว ปรากฏว่าเป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ถึง ๔ บัญชี ซึ่งในการประกอบธุรกิจตามปกติของนักธุรกิจ ย่อมจะต้องสั่งจ่ายเช็คเบิกถอนเงินจากบัญชีกระแสรายวันเหล่านี้อยู่เสมอ และย่อมจะต้องทราบดีว่าตนมีบัญชีเงินฝากอื่นๆ นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้ ดังนั้น หากผู้ถูกร้องจะมีความตั้งใจที่จะแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามที่มีอยู่โดยถูกต้องตามที่มืออยู่จริงแล้ว คงจะไม่เกิดกรณีที่ตรวจพบรายการบัญชีเงินฝากเพิ่มเติมเป็นจำนวนมากเช่นนี้

(๒) กรณีเงินฝากของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องได้แสดงรายการบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสว่ามีจำนวน ๒ บัญชี เป็นจำนวนเงิน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่การตรวจสอบพบว่ามีบัญชีเงินฝากที่มีได้

แสดงไว้จำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๒ ฉบับ เป็นจำนวนเงินถึง ๓๕๐,๓๕๘,๕๖๕.๕๘ บาท โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าคู่สมรสมีธุรกิจเป็นของตนเอง จึงมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินบางส่วนไว้เป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้คนทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว ดังนั้น จึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า นอกจากจำนวนบัญชีเงินฝากที่ตรวจพบเพิ่มเติมมีจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้ยังเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างแล้ว จำนวนเงินที่ตรวจพบเพิ่มเติมก็มีจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้หลายเท่าตัว และเป็นหลักร้อยล้านบาท คำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ว่าคู่สมรสมีบัญชีเงินฝากไว้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินเป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้ทราบนั้น ย่อมเป็นการยากที่วิญญูชนโดยทั่วไปจะเชื่อถือได้ว่าบุคคลผู้เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง จะไม่ทราบถึงจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของคู่สมรสของตนซึ่งมีจำนวนเกือบสี่ร้อยล้านบาท คำชี้แจงของผู้ถูกร้องในกรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น

(๓) กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตน ซึ่งหมายความว่าผู้ถูกร้องแสดงรายการว่าไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่การตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมีที่ดินจำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๗๑ ไร่ ๑๐ ตารางวาเศษ โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้จำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นกี่แปลง ผู้ร้องเห็นว่าคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ชี้แจงว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน และก็เป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด นั้น บ่งชี้ให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่าตนมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอีกจำนวนหลายแปลง หากพยายามที่จะแสดงรายการที่ดินเหล่านี้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก็จะสามารถดำเนินการตรวจสอบรวบรวมได้โดยไม่ยากนัก ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตนเองทั้งๆ ที่ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๔) กรณีที่ดินของคู่สมรสผู้ถูกร้องแสดงรายการที่ดินของคู่สมรสว่ามีจำนวน ๑๔ แปลง เนื้อที่รวม ๖๐ ไร่ ๑ งาน ๗ ตารางวาเศษ แต่จากการตรวจสอบพบว่าคู่สมรสมีที่ดินที่มีได้แสดงรายการไว้เพิ่มเติมอีกจำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด ผู้ร้องเห็นว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมมีมากกว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินผู้ถูกร้องแสดงรายการไว้เป็นจำนวนมาก ไม่น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า

คู่สมรสของตนมีที่ดินจำนวนมากดังที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าคู่สมรสเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิที่ดินไว้ จึงจำไม่ได้ว่าคู่สมรสมีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใดนั้น รับฟังไม่ได้ เพราะผู้ถูกร้องสามารถที่จะตรวจสอบเอกสารเพื่อนำมาแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องตามที่มีอยู่จริงได้ แต่ก็ไม่ดำเนินการ

จากคำวินิจฉัยของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาข้อกฎหมายจะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงทั้งหมดเป็นการดำเนินธุรกิจของผู้ถูกร้องที่เคยดำเนินการมาก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และหลังจากที่เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ธุรกิจดังกล่าวก็ยังดำเนินต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การได้มาซึ่งทรัพย์สินต่างๆ เป็นการได้มาจากการดำเนินธุรกิจโดยแท้จริง ประเด็นดังกล่าวนำไปสู่การวินิจฉัยถึงเจตนารมณ์ของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ ว่า การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดได้จะต้องเป็นการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือการมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือทรัพย์สินเพิ่มมากกว่าปกติหรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควรสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น

กรณีของผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ได้มาจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว แต่เป็นการได้มาจากการดำเนินธุรกิจซึ่งได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล ซึ่งเป็นกิจการของผู้ถูกร้องอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมที่จะดำเนินการได้ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่มีอำนาจในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติหรือมีประโยชน์อื่นใดในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน จึงเป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายในการพิจารณาถึงบทบัญญัติกรณีจงใจแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ การจงใจหรือปกปิดข้อเท็จจริงให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินจะเป็นการกระทำโดยทุจริตต่อหน้าที่ ใช้อำนาจโดยตำแหน่งหรือหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือได้รับทรัพย์สินมาโดยไม่สมควรสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ กรณีตามคำวินิจฉัยของผู้ร้อง ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีหรือใช้อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาในขณะดำรงตำแหน่งแต่ประการใด จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

๖. ประเด็นปัญหากรณีทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของภรรยาหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้แสดงทรัพย์สินด้วยนั้น แม้คู่สมรสจะมีเจตนาปกปิดทรัพย์สินก็ไม่อาจนำเจตนาของคู่สมรสมาใช้กับหลักงใจของผู้ถูกร้องได้

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในประเด็นนี้ ตามที่ผู้ร้องอ้างว่าได้ตรวจพบว่ามีทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของคู่สมรส แต่ผู้ถูกร้องยังมิได้แสดงในบัญชีรายการทรัพย์สิน ซึ่งมีทั้งบัญชีเงินฝาก ตั๋วสัญญาใช้เงินและโฉนดที่ดินนั้น หากจะพิเคราะห์ถึงหลักของการงใจของผู้ถูกร้องว่าผู้ถูกร้องงใจปกปิดไม่แสดงรายการทรัพย์สินหรือไม่นั้น ข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่อาจที่จะล่วงรู้ในรายละเอียดทรัพย์สินของคู่สมรสได้ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับเจตนาของคู่สมรสว่า จะแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเพียงใด ทรัพย์สินในส่วนที่คู่สมรสมิได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบนั้น ผู้ถูกร้องไม่อาจที่จะล่วงรู้ได้ เพราะเป็นเรื่องในใจเฉพาะบุคคล เหตุดังกล่าวจะนำมาบังคับว่าผู้ถูกร้องงใจปกปิดไม่แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินไม่ได้ การที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องต้องรับรู้ถึงเหตุที่ไม่อยู่ในอำนาจของตนย่อมไกลเกินกว่าเหตุผลที่จะสนับสนุนถึงหลักของกฎหมายของคำว่า “กระทำโดยงใจ” ได้

๗. จากกรณีที่ผู้ร้องเคยวินิจฉัยหลักกฎหมายคำว่า “งใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” โดยวินิจฉัยในคดีของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ว่า คำว่า “งใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น หมายถึงต้องงใจปกปิดเพื่อให้ซึ่งประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หากไม่ต้องด้วยกรณีดังกล่าว ไม่ถือว่างใจปกปิดตามกฎหมายนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องก็มีลักษณะแห่งคดีอย่างเดียวกับคดีของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพราะทรัพย์สินของผู้ถูกร้องและคู่สมรสที่ผู้ร้องตรวจพบเพิ่มเติม นั้น ผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้มาโดยสุจริตจากการประกอบธุรกิจตามปกติ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา แม้จะบกพร่องไปบ้างก็มิได้ทำให้ผู้ถูกร้องหรือบุคคลใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ทั้งสิ้น การวินิจฉัยในประเด็นข้อกฎหมายของผู้ร้อง ต้องใช้บรรทัดฐานอย่างเดียวกันตามหลักความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

๘. ในประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องวินิจฉัยนั้น ผู้ถูกร้องไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวของผู้ร้อง เพราะประเด็นที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้องได้แสดงรายการบัญชีเงินฝากว่ามี ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท แต่การตรวจสอบพบว่ามีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้อีกจำนวน ๕ บัญชี และตั๋วสัญญาใช้เงินอีก ๑ ฉบับ เป็นจำนวนเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท

โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าเนื่องจากมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจหลายบัญชีและไม่ได้เก็บไว้กับตนเอง ทั้งยังจำไม่ได้ว่ามีบัญชีอยู่ทั้งหมดจำนวนเท่าใด จึงรอกรายการทรัพย์สินไปเท่าที่จำได้จริง ผู้ร้องเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนบัญชีเงินฝากที่แสดงไว้กับบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม นอกจากจะมีจำนวนที่แตกต่างกันมากแล้ว จำนวนเงินตามบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมก็มีเป็นจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้ ทั้งมิใช่เป็นเงินจำนวนน้อย หากแต่เป็นเงินหลักสิบล้าน นอกจากนี้ในจำนวนเงินบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าว ปรากฏว่าเป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวันถึง ๔ บัญชี ซึ่งในการประกอบธุรกิจตามปกติของนักธุรกิจย่อมจะต้องสั่งจ่ายเช็คเบิกถอนเงินฝากอื่นๆ นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้ ดังนั้น หากผู้ถูกร้องจะมีความตั้งใจที่จะแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่มีอยู่โดยถูกต้องตามที่มืออยู่จริงแล้ว คงจะไม่เกิดกรณีที่ตรวจพบรายการบัญชีเงินฝากเพิ่มเติมเป็นจำนวนมากเช่นนี้ นั้น การที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีผู้ถูกร้องถูกตรวจพบบัญชีเงินฝากที่ยังไม่แจ้งรายการทรัพย์สินจำนวน ๕ บัญชี ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องแจ้งบัญชีเงินฝากเพียง ๑ บัญชี ส่วนที่เหลืออีก ๔ บัญชี ไม่ได้แจ้งและวินิจฉัยว่าจำนวนบัญชีเงินฝากที่ได้แจ้งบัญชีไว้กับไม่ได้แจ้งบัญชีมีความแตกต่างกันมาก ถือว่าเป็นการปกปิดความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องขอชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจที่มีธุรกิจทั้งในและต่างประเทศมีบริษัทที่จะต้องดูแลหลายบริษัท การดำเนินธุรกิจของผู้ถูกร้อง ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์ เพื่อความสะดวกในการดำเนินการทางธุรกิจ ผู้ถูกร้องก็จะเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หลายบัญชี ซึ่งก็เป็นกรณีปกติที่เปิดบัญชีไว้หลายบัญชีเช่นนั้น แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์กับธนาคารและความสะดวกทางธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์เองก็อาศัยนักธุรกิจในการระดมเงินฝาก เพื่อเป็นฐานในการปล่อยสินเชื่อตามธุรกรรมของธนาคาร เงินฝากของธนาคารทุกประเภทจึงมีความสำคัญต่อธุรกิจธนาคาร ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง มีเครดิตในทางธุรกิจเป็นอย่างดีเป็นที่รู้จักของสถาบันการเงินต่างๆ รวมถึงสถานภาพทางการเงินของผู้ถูกร้องด้วย ธนาคารต่างๆ มักจะขอความช่วยเหลือจากผู้ถูกร้องให้ช่วยเปิดบัญชีและฝากเงินกับธนาคารเพื่อเป็นการช่วยเหลือยอดเงินฝากของธนาคารสาขาต่างๆ ผู้ถูกร้องในฐานะที่ดำเนินธุรกิจและต้องเกี่ยวข้องกับธนาคารจึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือโดยเปิดบัญชีให้กับธนาคารต่างๆ มากบ้างน้อยบ้างตามที่มีความสัมพันธ์ต่อกันกับธนาคาร หากธนาคารใดที่ผู้ถูกร้องจะต้องเกี่ยวข้องและใช้ในการดำเนินธุรกิจมากก็จะฝากไว้เป็นจำนวนมาก ธนาคารใดหากแต่ให้ความช่วยเหลือก็จะฝากไว้เป็นจำนวนน้อยและไม่เคลื่อนไหวถึงเคลื่อนไหวก็น้อยมาก เช่น บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เลขที่ ๐๐๓ - ๑ - ๐๒๐๔๕ - ๗ มีจำนวนเงินอยู่ในบัญชีตามที่ผู้ร้องตรวจพบ

เพียง ๘,๐๑๑.๘๐ บาท บัญชีดังกล่าวไม่มีการเคลื่อนไหวหรือบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เลขที่ ๐๑ - ๑๑ - ๒๓๗๕๓ - ๑ จำนวนเงิน ๒๕๕,๔๘๒.๑๔ บาท ซึ่งถือเป็นจำนวนเล็กน้อย เมื่อเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง หรือบัญชีออมทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขา ชิดลม เลขที่ ๐๐๑ - ๔ - ๘๖๗๘๐ - ๐ จำนวนเงิน ๔,๕๔๓,๒๖๕.๐๘ บาท ตามที่ผู้ร้องตรวจพบ ก็ถือว่าเป็นจำนวนเงินไม่มากนักสำหรับธุรกิจของผู้ถูกร้อง หรือบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานนาเนาเหนือ เลขที่ ๐๐๐ - ๑ - ๕๖๗๑๗ - ๕ จำนวนเงิน ๘,๓๑๕,๗๑๘.๑๓ บาท บัญชีดังกล่าวไม่เคลื่อนไหว จะเคลื่อนไหวเฉพาะดอกเบี้ยที่ธนาคารให้เท่านั้น จำนวนเงินดังกล่าวก็ยัง ถือว่าไม่มากเมื่อเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องกำกับดูแลในธุรกิจต่างๆ ถึงประมาณ ๓ หมื่น ล้านบาท

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องไม่แจ้งแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เป็นการเปิด บัญชีไว้หลายธนาคารแตกต่างกันไปไม่ซ้ำกันและบัญชีแทบจะไม่มีมีการเคลื่อนไหว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บัญชีจำนวนดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่ได้เปิดบัญชีหมุนเวียนกับธุรกิจของผู้ถูกร้องโดยตรงแต่เป็นการเปิด เพื่อช่วยเหลือธนาคารเพื่อเพิ่มยอดเงินฝากให้กับธนาคารต่างๆ ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากบัญชีไม่เคลื่อนไหว ผู้ถูกร้องได้เปิดบัญชีธนาคารเหล่านี้วงเงินไม่ถึงสิบล้านบาท และกระทำโดยเปิดเผยสามารถตรวจสอบ ได้จากธนาคารต่างๆ ผู้ถูกร้องแจ้งบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ เลขที่ ๑๐๑ - ๔ - ๕๑๓๔๒ - ๖ จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท บัญชีดังกล่าว เป็นบัญชีสะสมทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจและเป็นเงินจำนวนมากที่ผู้ถูกร้องใช้อยู่เป็นประจำ เมื่อมี กฎหมายให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีดังกล่าวซึ่งมีจำนวนมากผู้ถูกร้อง ก็ได้แสดงบัญชีทันทีโดยมิได้มีการปิดบัง เมื่อเทียบกับจำนวนเงินในบัญชีต่างๆ ที่ไม่ได้ยื่นเมื่อแยกเป็น รายบัญชีแล้วจะมีอัตราส่วนน้อยมาก หากผู้ถูกร้องมีความประสงค์จะปกปิดและเพื่อให้ได้ประโยชน์ก็ยอม ทำการปกปิดบัญชีที่มีจำนวนเงินมากกว่าเพราะเท่ากับว่าผู้ถูกร้องจะได้ประโยชน์จากเงินก้อนนี้ ประการ สำคัญผู้ถูกร้องไม่มีความจำเป็นที่จะไปปกปิดบัญชีต่างๆ ที่มีจำนวนเงินน้อยและไม่เคลื่อนไหว เพราะ ไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องในการที่จะได้เงินเหล่านั้น การที่ผู้ร้องอ้างว่าจำนวนบัญชีมากถือว่าปกปิด จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งการกระทำความผิดตามพระราช บัญญัตินี้ไม่ใช่อาศัยเจตนาจงใจหรือไม่จงใจ ปกปิดหรือไม่ปกปิดเท่านั้น แต่ต้องเป็นการจงใจซึ่งเหนือกว่า เจตนาธรรมดาอีกด้วย พฤติการณ์ดังกล่าว แม้จะมีบัญชีเงินฝากหลายบัญชีที่ไม่ได้แจ้ง เมื่อดูจำนวนเงิน

รวมถึงความเคลื่อนไหวของบัญชีเงินฝากซึ่งมีจำนวนน้อยในแต่ละบัญชี จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องจะจงใจหลีกเลี่ยงกฎหมายนี้ แต่อาจเป็นการพลั้งเผลอที่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ และผู้ถูกร้องเองก็ได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ไม่มีเจตนาทุจริตตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยผู้ร้องเห็นว่าผู้ถูกร้องมีจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมมีเป็นจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้ ทั้งมีเงินจำนวนน้อยหากแต่เป็นเงินหลักสิบล้านบาทและวินิจฉัยว่าจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากที่ได้แจ้งจำนวนเงินไว้กับไม่ได้แจ้งจำนวนเงินมีความแตกต่างกันมากถือเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า จำนวนเงินที่ไม่ได้แจ้งแยกอยู่ตามบัญชีต่างๆ ถึง ๕ บัญชี และจากการตรวจสอบพบว่าบางบัญชีเคลื่อนไหวบางบัญชีเคลื่อนไหวน้อยมาก การที่ผู้ร้องจะนำจำนวนเงินที่แจ้งและไม่ได้แจ้งมาเปรียบเทียบกันแล้ววินิจฉัยว่าเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้นน่าจะ ไม่ชอบด้วยเหตุผลเพราะการจงใจหรือไม่จงใจหรือปกปิดหรือไม่ปกปิดข้อเท็จจริงอันจะเป็นความผิดตามกฎหมายนั้นจะต้องดูตามข้อเท็จจริงประกอบกับพฤติการณ์อื่นๆ ซึ่งหมายถึงการแสดงเจตนาของผู้ถูกร้องว่าจงใจหรือไม่จงใจหรือปกปิดหรือไม่ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำนวนเงินที่ไม่ได้แจ้งแยกเป็นบัญชีของธนาคารต่างๆ ถึง ๕ บัญชี เจตนาจึงต้องแยกออกจากกัน จะนำเอาจำนวนเงินของแต่ละบัญชีเป็นเงินจำนวนเดียวกัน แล้วมาวินิจฉัยเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้องไว้จำนวน ๑ บัญชี ซึ่งจำนวนเงินมากกว่าเกือบ ๒ เท่า มาเป็นเหตุเป็นผลในการใช้ดุลพินิจที่จะวินิจฉัยลงโทษผู้ถูกร้อง จึงเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผลและไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องด้วยประการทั้งปวง

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าการใช้บัญชีกระแสรายวันทางธุรกิจ โดยปกติแล้วจะใช้เพื่อความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ผู้ถูกร้องมีบัญชีอยู่ ๔ บัญชี โดยมีบัญชีที่ไม่เคลื่อนไหวคือบัญชีกระแสรายวันธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานพหลโยธิน เลขที่ ๐๕๕ - ๑ - ๒๔๐๕๒ - ๖ จำนวนเงิน ๑๐,๗๘๕.๓๐ บาท บัญชีกระแสรายวันธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) สาขาสุรวงศ์ เลขที่ ๐๐๑ - ๑ - ๐๐๕๒ - ๑ จำนวนเงิน ๓๘,๐๓๖.๕๒ บาท และบัญชีกระแสรายวันธนาคารไทยท努 จำกัด (มหาชน) สำนักงานสีลม เลขที่ ๐๐๑ - ๑ - ๐๗๘๓๕ - ๘ จำนวนเงิน ๖๗๔,๘๗๒.๕๖ บาท ตามที่ผู้ร้องตรวจพบ บัญชีกระแสรายวันทั้ง ๓ บัญชี ไม่มีการเคลื่อนไหวและจำนวนเงินก็น้อยมากเมื่อเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง ส่วนที่ผู้ถูกร้องมีบัญชีเคลื่อนไหวคือบัญชีกระแสรายวันธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานนาเนาเหนือ เลขที่ ๐๐๐ - ๖ - ๐๕๔๔๗ - ๓ จำนวนเงิน ๖,๘๐๔,๔๑๒.๓๔ บาท นั้น ผู้ถูกร้องใช้บัญชีกระแสรายวันอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบัง

บัญชีแต่ประการใด ใช้ปกติอย่างเช่นนักธุรกิจทั่วไป การไม่แสดงบัญชีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถือว่าเป็นการจงใจปกปิดข้อความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ย่อมไม่ชอบด้วยเหตุผล เพียงแต่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินเท่านั้น ตามพระราชบัญญัตินี้หาเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบไม่ จะต้องเป็นการกระทำโดยจงใจ ซึ่งหมายความว่า ต้องหลีกเลี่ยง หลบซ่อน ปกปิดที่จะไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องได้ใช้บัญชีโดยเปิดเผยและเป็นธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่มีพฤติการณ์อื่นใดที่จะชี้ชัดว่า จงใจไม่ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

สำหรับตัวสัญญาใช้เงินของบริษัท สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๘๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าวมีเงินจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับเงินและกิจการของผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องก็จำไม่ได้ว่ามีตัวสัญญาใช้เงินฉบับดังกล่าวอยู่ เพราะผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้เก็บรักษา ในปัจจุบันนี้ผู้ถูกร้องยังไม่ทราบว่าตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าวใครนำไปขึ้นเงิน ซึ่งกำลังตรวจสอบข้อเท็จจริงอยู่ ผู้ถูกร้องจะได้ประสานทราบเรียนต่อศาลในชั้นพิจารณาต่อไป

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องตรวจพบบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสที่ยังไม่แจ้งรายการทรัพย์สิน จำนวน ๒๓ บัญชี ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องแจ้งบัญชีเงินฝากเพียง ๒ บัญชี ส่วนที่เหลือ ๒๑ บัญชี ไม่ได้แจ้งและวินิจฉัยว่าจำนวนบัญชีเงินฝากที่ตรวจพบเพิ่มเติมจะมีเป็นจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้ อย่างเห็นได้ชัดถึงความแตกต่าง จำนวนเงินที่ตรวจพบเพิ่มเติมก็มีจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้หลายเท่าตัว และเป็นเงินหลักร้อยละล้านบาทนั้น

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องมีรายได้ต่างหากจากการดำเนินธุรกิจ การวินิจฉัยของผู้ร้องที่สรุปเอาจากผล แต่เพียงว่า “เป็นการยากที่วิญญูชนทั่วไปจะเชื่อได้ว่าบุคคลผู้เป็นนักธุรกิจ เช่นเดียวกับผู้ถูกร้องจะไม่ทราบถึงจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสของตน ซึ่งมีจำนวนเกือบ ๕๐๐ ล้านบาท คำชี้แจงของผู้ถูกร้องในกรณีเช่นนี้จึงฟังไม่ขึ้น” คำวินิจฉัยของผู้ร้องเช่นนี้เท่ากับอ้างเหตุความเป็นสามีภรรยากันว่า สามีย่อมรับรู้การกระทำของกลุ่มสมรส ประเด็นดังกล่าวผู้ถูกร้องเห็นว่า ความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ต้องอาศัยเจตนาในการกระทำของผู้ถูกร้อง และต้องเป็นการจงใจซึ่งมีเจตนาพิเศษเหนือเจตนาการกระทำธรรมดาด้วยดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ การตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกร้อง เปรียบเสมือนโทษในคดีอาญาเช่นเดียวกัน เพราะเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนจะพึงมี จึงเป็นเรื่องร้ายแรงอย่างยิ่ง การพิจารณาการกระทำของบุคคลจะต้องพิจารณาการกระทำของแต่ละบุคคล

เพราะไม่มีใครล่วงรู้ถึงเจตนาของแต่ละบุคคลได้ แม้จะเป็นสามีภรรยานั้นก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๑ ก็เพียงบัญญัติให้สามีภรรยาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาเท่านั้น ดังนั้น เจตนาของบุคคลแม้จะเป็นสามีภรณาก็ต้องแยกจากกัน การที่ผู้ร้องวินิจฉัยโดยใช้หลักว่า ผู้ถูกร้องต้องรู้เห็นการกระทำของกลุ่มสมรส เพราะเหตุแห่งการเป็นสามีภรณานั้น ย่อมเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่ชอบด้วยหลักการรับฟังพยานหลักฐานของการแสดงเจตนา ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องแยกการดำเนินธุรกิจระหว่างผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส จึงไม่อาจจะอ้างเอาเจตนาเดียวกันได้ กรณีเช่นนี้ผู้ถูกร้องไม่อาจล่วงรู้ไปถึงทรัพย์สินของกลุ่มสมรสได้ เพราะกลุ่มสมรสมีรายได้เป็นของตนเองจากการดำเนินธุรกิจและไม่ประสงค์จะให้ผู้ถูกร้องล่วงรู้ถึงสถานะการเงิน ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจล่วงรู้ได้ทุกเรื่อง ในส่วนที่ผู้ถูกร้องทราบ ผู้ถูกร้องก็ได้แสดงบัญชีไปแล้วจำนวน ๒ บัญชี ได้แก่บัญชีเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาบางกระบือ เลขที่ ๐๐๘ - ๒ - ๐๕๓๔๗ - ๐ จำนวนเงิน ๑๐ ล้านบาท และบัญชีเงินฝากประจำของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) สาขาย่อย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เลขที่ ๐๖๘ - ๓ - ๐๐๒๗๕ - ๘ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องได้ฝากไว้เป็นบัญชีเงินฝากประจำ ส่วนที่เหลือที่ผู้ร้องตรวจพบ อยู่เหนือวิสัยที่ผู้ถูกร้องจะรู้ได้ หากกลุ่มสมรสไม่ประสงค์จะแจ้งให้ทราบเพราะเป็นบัญชีส่วนตัวของกลุ่มสมรส การหมุนเวียนบัญชีเงินฝาก จะมีจำนวนมากหรือน้อย ก็เป็นเรื่องของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องจะดำเนินการ อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าบัญชีเงินฝากโดยส่วนใหญ่ผู้นั้นจะไม่มีเคลือบไหว

ผู้ถูกร้องยืนยันว่าตนไม่เคยเห็นและไม่มีส่วนร่วมในการลงลายมือชื่อในการฝาก - ถอน เงินแม้ในเพียงบัญชีเดียว กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น และในการเคลือบไหวหรือในการฝาก - ถอนเงินแต่ครั้งนั้น กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งให้แก่ผู้ถูกร้องทราบแต่ประการใด ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นบัญชีเงินฝากส่วนตัว ซึ่งกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องมีความเป็นอิสระที่จะไปเปิดบัญชีที่ไหนก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวให้ผู้ถูกร้องทราบ แม้ผู้ถูกร้องจะแจ้งและถามกลุ่มสมรสว่า จะต้องใช้บัญชีเงินฝากในการแสดงรายการทรัพย์สินก็ตาม แต่เมื่อกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องแจ้งให้แก่ผู้ถูกร้องทราบเพียง ๒ บัญชี ในส่วนที่เหลือแม้จะมีบัญชีอยู่ก็ตาม ผู้ถูกร้องก็ไม่อาจจะล่วงรู้ถึงการมีบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสนั้นได้ โดยวิญญูชนทั่วๆ ไปในสังคมครอบครัวไทย บางครั้งกลุ่มสมรสก็มีเหตุผลบางอย่างที่ไม่อาจแจ้งให้สามีทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจที่จะล่วงรู้ในส่วนที่กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องมิได้แจ้งให้ทราบได้ การที่กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้อง มิได้แจ้งทรัพย์สินให้แก่ผู้ถูกร้องทราบ ซึ่งอาจจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม การกระทำดังกล่าวของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง จะนำมาเป็นเหตุเพื่อลงโทษผู้ถูกร้อง จึงเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผลและ

ไม่เป็นธรรมสำหรับผู้ร้องเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ร้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ทรัพย์สินไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ร้อง จึงไม่อาจทราบได้ว่าได้มีการแจ้งรายการทรัพย์สินครบถ้วนหรือไม่ และหากจะพิเคราะห์ถึงเจตนา เพียงแต่ล่วงรู้อย่างเดียวก็ไม่เป็นการเพียงพอ ต้องมีเจตนาพิเศษ ต้องจงใจหรือปกปิดด้วยการที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่าผู้ร้องจงใจปกปิดทรัพย์สินในส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรสที่ถือครองอยู่ จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะตัดสิทธิของผู้ร้องตามกฎหมาย

ส่วนตัวสัญญาใช้เงินอีก ๒ ฉบับ คือตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทย ธนกิจ จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๐๑๒๘๓๐๘ และตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ ทรัสต์ จำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ก็เป็นกรณีที่ดำเนินการโดยกลุ่มสมรสของผู้ร้องตามธุรกิจที่รับผิดชอบเอง ซึ่งไปดำเนินการโดยมิได้แจ้งให้แก่ผู้ร้องทราบอีกเช่นกัน หลังจากที่ตัวสัญญาใช้เงินมาแล้วหรือมีการเปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แล้ว กลุ่มสมรสของผู้ร้องก็ไม่เคยนำตัวสัญญาใช้เงินหรือสมุดเงินฝากมาให้ผู้ร้องดู ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ร้องและภรรยาของผู้ร้องต่างฝ่ายต่างสามารถดำเนินการสิ่งเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง โดยมิจำเป็นต้องแจ้งให้แก่กันทราบ แม้กระทั่งเรื่องของผู้ร้องเองหลายเรื่องที่ผู้ร้องได้กระทำไปแต่ก็ไม่ได้แจ้งให้แก่กลุ่มสมรสทราบเช่นกัน ซึ่งทั้งผู้ร้องและกลุ่มสมรสของผู้ร้องได้ปฏิบัติเช่นนี้มาโดยตลอด อย่างเช่นวิญญูชนทั่วไป ดังนั้น การที่ผู้ร้องวินิจฉัยโดยพิจารณาว่าผู้ร้องจะต้องรับผิดชอบและล่วงรู้ด้วยนั้น ย่อมไม่ชอบด้วยเหตุผล เพราะกรณีดังกล่าวเป็นผลร้ายต่อผู้ร้อง ซึ่งจะต้องมีพฤติการณ์พิเศษคือผู้ร้องล่วงรู้แล้วแต่หลีกเลี่ยง ปิดบัง ซ่อนเร้นหรือเจตนาปกปิดผู้ร้อง จึงจะลงโทษผู้ร้องได้ พฤติการณ์ทางคดีที่ผู้ร้องนำมาวินิจฉัยไม่มีพยานหลักฐานยืนยันและพฤติเหตุแวดล้อมอื่นๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ร้องปกปิดไม่แสดงบัญชีรายการทรัพย์สิน การวินิจฉัยของผู้ร้องยังขัดต่อหลักการและเหตุผลที่จะยืนยันว่าผู้ร้องกระทำผิดตามข้อกล่าวหาได้กรณีดังกล่าวเป็นเพียงเหตุสงสัยว่าผู้ร้องล่วงรู้ซึ่งในทางกฎหมายแล้ว ในกรณีที่เป็นโทษต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา คำวินิจฉัยของผู้ร้องจึงคลาดเคลื่อนต่อเหตุผลและข้อเท็จจริง

กรณีที่ผู้ร้องพิจารณาว่าผู้ร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตน ซึ่งหมายความว่า ผู้ร้องแสดงรายการว่าไม่มีที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่ผู้ร้องตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องมีที่ดินจำนวน ๕ แปลง ผู้ร้องเห็นว่าคำชี้แจงของผู้ร้องที่ชี้แจงว่า “กลุ่มสมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน และก็เป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใดนั้น บ่งชี้ให้เห็นได้ว่าผู้ร้องทราบดีว่าตนมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอีกจำนวนหลายแปลง หากพยายาม

ที่จะแสดงรายการที่ดินเหล่านี้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก็จะสามารถดำเนินการตรวจสอบรวบรวมได้โดยไม่ยากนัก ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตนเองทั้งๆ ที่ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” นั้น

ผู้ถูกร้องเห็นว่า ในคำวินิจฉัยของผู้ร้องระบุข้อความว่า “นายประยุทธ มหากิจศิริ ซึ่งแจ้งว่า คู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ทำให้จำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด” และผู้ร้องก็แปลความหมายของถ้อยคำกล่าวว่าการที่ผู้ถูกร้องซึ่งแจ้งเช่นนั้น บ่งชี้ให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่าตนมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอีกจำนวนหลายแปลง หากพยายามที่จะแสดงรายการที่ดินเหล่านี้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ก็จะสามารถดำเนินการตรวจสอบรวบรวมได้โดยไม่ยากนัก เมื่อผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตนเองทั้งๆ ที่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น

ผู้ถูกร้องซึ่งแจ้งว่าข้อความที่ผู้ร้องนำมาใช้ในการวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้น ไม่ตรงกับข้อความในคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง กล่าวคือ ผู้ถูกร้องซึ่งแจ้งตามคำชี้แจง ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ ข้อ ๔ ว่า “ที่ดินของข้าพเจ้าจำนวน ๕ แปลง เนื่องจากเป็นที่ดินได้มาก่อนข้าพเจ้าเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และคู่สมรสของข้าพเจ้าเป็นผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายที่ จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว ในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชีทรัพย์สิน ก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ยื่นขาดไป”

คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวมิได้หมายความว่าผู้ถูกร้องรู้ว่าคุณผู้ถูกร้องมีที่ดิน แต่จำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใดดังที่ผู้ร้องให้เหตุผลในคำวินิจฉัย แต่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงไว้โดยชัดแจ้งแล้วว่าการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินทั้ง ๕ แปลงนั้น ผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิคือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ดำเนินการมาแต่ต้น จึงไม่ทราบและจำไม่ได้ว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลง “มีชื่อของผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์” ในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินผู้ถูกร้องก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินทั้ง ๕ แปลง อีกทั้งคู่สมรสผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ จึงทำให้ยื่นขาดไป

นอกจากนี้ หากตรวจโฉนดที่ดินและหนังสือสัญญาซื้อขายที่ดินทั้ง ๕ แปลง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลง นั้น ผู้ถูกร้องได้มาก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา โดยแปลงที่ ๑ คือที่โฉนดเลขที่ ๕๖๐๖๕ ต.โป่ง อ.บางละมุง จ.ชลบุรี รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ แปลงที่ ๒ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๕๐๐๐๑ ต.โป่ง อ.บางละมุง จ.ชลบุรี รับโอน

กรรมสิทธิ์มาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ แปลงที่ ๓ โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๕๒๕๘ ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๔ แปลงที่ ๔ โฉนดที่ดินเลขที่ ๔๒๐๖๓ ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ แปลงที่ ๕ โฉนดที่ดินเลขที่ ๔๓๒๐๕ ต.บ้านเสียด อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี รับโอนกรรมสิทธิ์เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๒ แปลงที่ ๖ โฉนดที่ดินเลขที่ ๔๓๒๐๖ ต.บ้านเสียด อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๒ แปลงที่ ๗ โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๑๕๗๘ ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ แปลงที่ ๘ โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๗๑๘ ต.บางเกลือ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา รับโอนกรรมสิทธิ์มาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๑

ในการดำเนินการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินทั้งหมด ผู้ถูกร้องไม่เคยไปดำเนินการด้วยตนเองแต่มีบุคคลอื่นดำเนินการแทนโดยตลอด

ส่วนแปลงที่ ๕ คือโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๖๗ ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ ผู้ถูกร้องรับโอนมาตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๕ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ขายให้แก่บริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด ดังนั้น ขณะผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา กรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวจึงมิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้องตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ผู้ถูกร้องจึงไม่ต้องแสดงทรัพย์สินที่ดินโฉนดแปลงเลขที่ดังกล่าวนี้

กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องยังมีความบกพร่อง อันนำไปสู่การวินิจฉัยที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกร้อง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อันเป็นโทษอย่างหนึ่ง ดังนั้น กระบวนการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยทั้งหมดจึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องเป็นอย่างยิ่ง และเอกสารสิทธิดังกล่าวคู่สมรสของผู้ถูกร้องก็เป็นผู้เก็บรักษา ผู้ถูกร้องมาพบและรู้จักต่อเมื่อผู้ร้องแจ้งให้ทราบ ดังนั้น คำชี้แจงของผู้ถูกร้องคือความสัตย์จริง มิใช่ผู้ถูกร้องจะแก้ตัวหรือบิดเบือนและการที่ผู้ร้องเรียบเรียงถ้อยคำในคำชี้แจงผิดไป และตีความให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกร้อง จึงเป็นการไม่ชอบด้วยหลักการและเหตุผล ประการสำคัญเป็นทรัพย์สินที่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ดินทั้ง ๕ โฉนดไม่มีการเปลี่ยนมือ จึงเป็นหลักฐานที่คงที่ มิใช่ได้มาหลังจากการเข้ารับตำแหน่งอันเป็นการได้ประโยชน์เพิ่มเติมแต่ประการใด ซึ่งตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ร้องได้เคยวินิจฉัยในคดีของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่วินิจฉัยกรณีไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและผู้ร้องตรวจพบภายหลัง

หากไม่มีการได้ประโยชน์ก็ไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัติดังกล่าว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ กรณีของผู้ถูกร้องมีลักษณะข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน จึงสมควรได้รับประโยชน์จากคำวินิจฉัยของผู้ร้องในคดีดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะในตำแหน่งวุฒิสมาชิกไม่มีอำนาจให้คุณให้โทษหรือให้ประโยชน์แก่บุคคลใดได้เหมือนกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรณีที่ผู้ร้องตรวจสอบพบว่าคู่สมรสมีที่ดินที่มีได้แสดงรายการไว้เพิ่มเติมมีอีก จำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา ซึ่งผู้ถูกร้องชี้แจงว่าคู่สมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน และเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด ผู้ร้องเห็นว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมมีมากกว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ผู้ถูกร้องแสดงรายการไว้เป็นจำนวนมาก ไม่น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่าคุณสมรสของตนมีที่ดินจำนวนมาก ดังที่ตรวจพบเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าคุณสมรสเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิที่ดินไว้จึงจำไม่ได้ว่าคุณสมรสมีที่ดินทั้งสิ้นจำนวนเท่าใดนั้น รับฟังไม่ได้ เพราะผู้ถูกร้องสามารถที่จะตรวจสอบเอกสารเพื่อนำมาแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องตามที่มีอยู่จริงได้ แต่ก็ไม่ดำเนินการ นั้น

ในเรื่องนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อผู้ร้องว่า “ในส่วนของที่ดินของคุณสมรสและบุตรของผู้ถูกร้อง เนื่องจากคู่สมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งสิ้น จึงทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าคู่สมรสและบุตรมีที่ดินอยู่ และผู้ถูกร้องเห็นว่าทรัพย์สินของคุณสมรสและบุตรไม่ได้มาเกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงไม่ได้แจ้งไว้ดังกล่าว” ผู้ถูกร้องยืนยันว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวนี้เป็นความจริง เพราะการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินต่างๆ นั้นไม่ว่าจะเป็นที่ดินซึ่งมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือว่าที่ดินซึ่งคู่สมรสของผู้ถูกร้องหรือบุตรของผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ก็ตาม ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการได้มาซึ่งที่ดินนั้น คือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง แม้กระทั่งเงินที่ใช้ชำระค่าที่ดินต่างๆ นั้น คู่สมรสของผู้ถูกร้องก็เป็นผู้ดำเนินการ การเก็บเอกสารสิทธิต่างๆ นั้น คู่สมรสของผู้ถูกร้องก็เป็นผู้เก็บ และเก็บไว้ไม่เป็นที่แน่นอน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ถูกร้องและคู่สมรสผู้ถูกร้องนั้นมีบ้านอยู่จำนวน ๒ หลัง และมีที่ทำงานอยู่หลายแห่ง การเก็บเอกสารต่างๆ คู่สมรสของผู้ถูกร้องเก็บไว้กระจัดกระจายซึ่งผู้ถูกร้องก็ไม่เคยไปตรวจสอบหรือรวบรวมหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับเอกสารสิทธิต่างๆ ที่คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้เก็บรักษาไว้ จริงอยู่แม้รายการที่ดินที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งไว้ครั้งแรกมีจำนวน ๑๔ แปลง แต่ที่ผู้ร้องได้ตรวจพบภายหลังอีก จำนวน ๒๑ แปลง ซึ่งมีมากกว่าที่ผู้ถูกร้องได้แสดงไว้ครั้งแรกก็ตาม แต่การที่ผู้ถูกร้องจะแจ้งหรือแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้องได้นั้น ผู้ถูกร้องก็สามารถแจ้งได้ในส่วนที่ผู้ถูกร้องทราบและที่คู่สมรสของผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องเท่านั้น

ซึ่งในส่วนอื่นๆ ผู้ถูกร้องยอมไม่ทราบ ที่สำคัญก็คือในการซื้อที่ดินทุกแปลง เงินที่ใช้ชำระค่าที่ดิน ก็เป็นเงินของกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเพราะกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องมีรายได้เป็นของตนเอง นอกจากนี้ หากวิเคราะห์ถึงเอกสารโฉนดที่ดิน และหนังสือสัญญาซื้อขายในส่วนของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องและบุตรนั้น จะเห็นชัดเจนว่าผู้ถูกร้องไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องเลยและแม้กระทั่งลายเซ็นในฐานะเป็นพยานก็ตาม ดังนั้น คำชี้แจงของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องนั้น จึงชี้แจงด้วยความสัตย์จริงตรงไปตรงมา ไม่มีเจตนาบิดเบือนหรือ เป็นการแก้ตัวแต่ประการใดทั้งสิ้น การที่ผู้ร้องพิจารณาวินิจฉัยว่า “การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงนั้นไม่น่าเชื่อว่า ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่ากลุ่มสมรสมีที่ดินจำนวนมาก” จึงเป็นการพิจารณาตามเอกสารที่ปรากฏ แต่เมื่อ พิจารณาห้อย่างละเอียดถึงธุรกิจของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส และวงเงินต่างๆ ของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องกับกลุ่มสมรสนั้นต่างก็มีรายได้ต่างหากแยกจากกัน ซึ่งโดยปกติสำหรับผู้ที่มียาได้ การซื้อที่ดินระหว่างที่เป็นสามีภรรยา กัน กลุ่มสมรสสามารถซื้อได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสามี จึงทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจล่วงรู้ได้ เว้นแต่เมื่อมีการขายหรือโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งกฎหมายบังคับว่าต้องได้รับความยินยอมจากสามี แต่กรณีนี้ปรากฏว่าที่ดินทั้ง ๒๑ แปลงไม่มีการโอน ขาย แต่ประการใด ผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจทราบได้ กรณีดังกล่าวเมื่อกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องมีรายได้จากธุรกิจในส่วนที่เป็นของกลุ่มสมรส รายได้ดังกล่าวย่อมตกเป็นของกลุ่มสมรสโดยเด็ดขาด ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่อาจจะไปล่วงรู้ไปได้ ทุกกรณี จึงเป็นความชอบธรรมของกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องที่จะเอาเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้เป็นการส่วนตัว ซึ่งโดยปกติกลุ่มสมรสจะมีรายได้มากอยู่แล้วจากการประกอบกิจการของกลุ่มสมรส กรณีกลุ่มสมรสนำเงินไปซื้อที่ดิน ก็ซื้อได้โดยอิสระ โอนมาเป็นชื่อของกลุ่มสมรสและเก็บรักษาไว้เองรวมทั้งของบุตรด้วย ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจ ทราบได้ว่ากลุ่มสมรสมีที่ดินอยู่จำนวนเท่าใด เพราะอยู่นอกเหนือวิสัยของผู้ถูกร้อง เว้นแต่กลุ่มสมรสจะแจ้ง ให้ทราบ ซึ่งผู้ถูกร้องเองก็ได้ดำเนินการสอบถาม แต่กลุ่มสมรสแจ้งให้ทราบเพียง ๑๔ แปลง ซึ่งก็ได้ ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินไว้ พฤศจิกายนทั้งข้อเท็จจริงและข้อกำหนดดังที่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมิได้มีความจงใจที่จะปกปิดในส่วนที่เป็นทรัพย์สินของกลุ่มสมรสและบุตร และ ที่สำคัญก็คือการที่ผู้ถูกร้องหรือกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องและบุตรมิได้แสดงบัญชีทรัพย์สินอีกจำนวน ๒๑ แปลง ในครั้งแรกนั้น ก็ไม่มีเหตุผลอันใดที่ผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรสและบุตรจะต้องปกปิด เพราะที่ดิน ดังกล่าวทั้งหมดได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการได้มาของทรัพย์สินต่างๆ นั้น ก็ล้วนแต่ได้มาโดยการทำมาหาได้หรือการทำธุรกิจของผู้ถูกร้องและภรรยาโดยสุจริต ไม่มีเหตุอันใด ที่จะต้องปกปิดหรือไม่แจ้งให้ผู้ร้องทราบ แต่ที่มีได้แจ้งนั้นก็สืบเนื่องมาจากผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าเอกสารสิทธิ ดังกล่าวนั้นมีอยู่ในขณะที่แจ้ง เพิ่งมาทราบเมื่อผู้ร้องแจ้งให้ทราบว่ายังมีเอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดินอีก หลายแปลงที่ผู้ถูกร้องยังไม่ได้แจ้ง ซึ่งผู้ถูกร้องสามารถชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ถึงที่มาแห่งการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวทุกรายการด้วยความสุจริต การที่คู่สมรสและบุตรของผู้ถูกร้องครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวซึ่งได้ทราบเรียนมาแล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสและบุตรได้มาก่อนผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ทรัพย์สินทั้งหมดไม่มีการเคลื่อนไหวในทางนิติกรรม เช่น โอน ขาย แลกเปลี่ยน ให้แต่ประการใด จึงไม่ทำให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์และทำให้รัฐเสียหาย ตามที่ผู้ร้องได้เคยวินิจฉัยในประเด็นเดียวกันนี้ไว้แล้วว่าถ้าไม่เป็นการทำให้รัฐเสียหายหรือใครได้ประโยชน์ กรณีจะไม่ใช่เป็นความผิดฐานจงใจหรือไม่จงใจหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕

๕. ตามที่ผู้ร้องได้วินิจฉัยคดีของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง โดยได้วินิจฉัยว่าจงใจหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งในคดีของผู้ถูกร้องดังกล่าวได้ทราบเรียนมาแล้วข้างต้น ผู้ถูกร้องไม่มีพฤติการณ์หลีกเลี่ยง ปิดบัง ซ่อนเร้น อันจะถือได้ว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินดังกล่าวก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนั้นบัญชีเงินฝากส่วนใหญ่ก็ไม่มีมีการเคลื่อนไหว ส่วนทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตร ก็ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเช่นกัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือได้เพิ่มขึ้นแต่ประการใด แสดงว่าการไม่ได้ยื่นรายการบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินตามที่ผู้ร้องวินิจฉัยพฤติการณ์ดังกล่าว จึงมิใช่เป็นการจงใจปิดบังข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อเปรียบเทียบกับคดีซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว กล่าวคือ การวินิจฉัยคดีกรณีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ ว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือไม่ จากข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดทำเอกสารการกู้ยืมเงินจำนวน ๔๕ ล้านบาทย้อนหลัง ซึ่งมิใช่เป็นเอกสารที่มีอยู่จริงเป็นการอ้างว่าได้กู้ยืมเงิน ๔๕ ล้านบาท ซึ่งไม่มีอยู่จริงและเป็นการสร้างพยานหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีหนี้สินจริง เมื่อพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ ยื่นบัญชีโดยแจ้งรายการหนี้สิน ๔๕ ล้านบาท แต่ไม่มีหนี้สินจริงในวันที่ยื่นบัญชีถึง ๓ ครั้ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่าพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ที่ผู้ร้องตรวจสอบพบไม่มีทรัพย์สินอันใดที่จะแสดงให้เห็นได้เลยว่าผู้ถูกร้องปกปิดและหลีกเลี่ยง ซ่อนเร้น ปิดบัง เพราะทรัพย์สินดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่

ผู้ถูกร้องได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกร้องและหลักฐานที่แสดงการได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกร้องนั้นไม่มีเอกสารฉบับใดซึ่งเป็นเท็จหรือที่ผู้ถูกร้องได้บิดเบือนสร้างข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์ จึงเป็นการไม่จงใจ เมื่อเปรียบเทียบกับคดีของ พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ กรณีของผู้ถูกร้องจึงไม่ต้องด้วยหลักแห่งการจงใจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕

๑๐. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ รวมทั้งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ เป็นเรื่องให้มีการตัดสินผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่ทางการเมืองในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งแนวทางปฏิบัติในการยื่นแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองน้อยรายที่จะเข้าใจถึงแบบและวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ผู้ร้องเองก็มิได้มีการโฆษณาหรือแนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อให้เข้าใจอย่างไร ผู้ถูกร้องรู้ว่าจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามกฎหมาย ซึ่งก็ได้ยื่นตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ แต่ผู้ถูกร้องยังไม่เข้าใจถึงวิธีการและการกรอกข้อความในแบบ ซึ่งผู้ถูกร้องเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่ายังมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ที่ไม่เข้าใจถึงแบบและวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเช่นผู้ร้องอีกเป็นจำนวนมาก กรณีดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่ประสงค์ที่จะปฏิบัติผิดต่อกฎหมาย แต่เหตุที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินบกพร่องนั้น เพราะเหตุบกพร่องในทางปฏิบัติ จะถือว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบไม่ได้ ผู้ถูกร้องชอบที่จะได้รับการปฏิบัติโดยให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินเพิ่มเติม แต่มิใช่อาศัยเหตุดังกล่าวมาตัดสิทธิผู้ถูกร้องทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี นับว่าไม่เป็นธรรมสำหรับผู้ถูกร้องเป็นอย่างยิ่ง ความบกพร่องในวิธีการทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกรอกแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของความบกพร่องของหน่วยงานที่กำหนดแบบต่างๆ ไม่ชัดเจนและไม่ทำให้เป็นที่เข้าใจได้โดยง่าย ดังนั้น จะนำเหตุแห่งข้อบกพร่องดังกล่าวมาลงโทษผู้ถูกร้องย่อมไม่ชอบด้วยหลักการและเหตุผล

๑๑. จากคำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้องทั้งหมดนั้น ส่วนมากเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกร้องซึ่งได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะเป็นบัญชีเงินฝาก ตั๋วสัญญาใช้เงินหรือโฉนดที่ดินก็ตามแม้ว่าจะมีเงินสดที่ได้มาระหว่างดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกบ้างก็ตาม แต่ก็ล้วนแล้วแต่เป็นเงินและทรัพย์สินที่ได้มาด้วยความสุจริตในการประกอบธุรกิจตามปกติของผู้ถูกร้องและภรรยาทั้งสิ้น มิใช่ได้มาจากการทุจริต นอกราชการ บังหลวง หรือทุจริตต่อหน้าที่การงาน หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกร้องในการแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มีขอบแต่ประการใดทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องได้ชำระภาษีถูกต้อง เฉพาะปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องชำระภาษีถึง ๔๐,๘๕๓,๔๕๓.๖๒ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องชำระภาษีถึง ๕,๔๓๖,๒๗๔ บาท ส่วนคู่สมรสของผู้ถูกร้องได้ชำระภาษีในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึงจำนวน ๑,๓๗๘,๖๖๖ บาท และในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวน ๑,๖๖๒,๘๒๖ บาท การที่ผู้ถูกร้องได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ซึ่งมีตกหล่นไปบ้างนั้น เมื่อเทียบกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ภรรยา และบุตรทั้งหมดแล้วถือว่ามีจำนวนไม่มากนัก แม้ผู้ถูกร้องจะไม่แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินดังกล่าวก็ตาม ก็ไม่ทำให้ผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตรได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด แต่เหตุที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการบัญชีทรัพย์สินในส่วนที่ตกหล่นไปนั้น ก็สืบเนื่องมาจากผู้ถูกร้องได้หลงลืมบ้าง ไม่ทราบว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นมีอยู่จริงในขณะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินบ้าง คู่สมรสไม่แจ้งให้ทราบบ้าง เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์ต่างๆ ดังที่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงมาแล้วข้างต้นด้วยความสัตย์จริงนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ถูกร้องไม่มีเหตุผลอันใดที่จะจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ นอกจากนี้ ในความหมายและเจตนารมณ์ของการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชี้แจงมาข้างต้นในประเด็นข้อกฎหมายแล้วว่า ในการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องนั้นได้ประโยชน์จากทรัพย์สินหรือการจงใจนั้นเป็นการปกปิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในขณะที่ตนมีอยู่ทุจริตนอกราชการบังหลวง เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว แต่กรณีของผู้ถูกร้องนั้นผู้ถูกร้องได้ทรัพย์สินมาด้วยความสุจริตในทางทำมาค้าขายโดยปกติของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ผู้ถูกร้องจึงขอยืนยันด้วยความสัตย์จริงอีกครั้งหนึ่งว่าผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแต่ประการใดทั้งสิ้น

หากจะพิเคราะห์ถึงเจตนาของผู้ถูกร้องอีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อผู้ร้องได้ตรวจพบว่าผู้ถูกร้อง แสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินยังไม่ครบถ้วน ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ยื่นทรัพย์สินขาดไป ผู้ถูกร้องก็ได้ทำหนังสือชี้แจงพร้อมกับแสดง รายการทรัพย์สินในส่วนที่ขาดไปทั้งหมดเสนอต่อผู้ร้องอย่างครบถ้วน มิได้บิดเบือนหรือหลีกเลี่ยงที่จะ ไม่ชี้แจงหรือมีข้อโต้แย้งแต่ประการใด อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้ถูกร้องว่าการที่ผู้ถูกร้อง ได้แสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในครั้งแรกนั้น ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นมีอยู่ เนื่องจากคู่สมรสของผู้ถูกร้องมิได้แจ้งให้แก่ผู้ถูกร้องทราบ ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องเจตนาดีและบริสุทธิ์นั้น กลับเป็นผลร้ายสะท้อนกลับมายังผู้ถูกร้องจึงน่าที่จะไม่ถูกต้อง ผู้ถูกร้องเองก็เคยสอบถามเจ้าหน้าที่ว่า กรณีดังกล่าวนี้จะถือว่าผู้ถูกร้องจงใจหรือไม่ และผู้ถูกร้องต้องดำเนินการอย่างไรเพิ่มเติมอีกเพื่อที่พิสูจน์ ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกร้อง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องเองก็เคยแจ้งว่ากรณีของผู้ถูกร้องนั้นเป็นการไม่จงใจ

ด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผลดังที่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น ทั้งประเด็น ข้อเท็จจริงและประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องขอยืนยันว่าผู้ถูกร้องเข้ามาสู่ระบบการเมืองด้วยความถูกต้อง ตามครรลองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ และขอยืนยันด้วยเจตนา บริสุทธิ์ว่าผู้ถูกร้องไม่มีความประสงค์ที่จะจงใจปกปิดทรัพย์สินที่ควรแจ้งให้ทราบแต่ประการใด เพราะ ผู้ถูกร้องเองก็ประสงค์ที่จะให้การปฏิรูปทางการเมืองเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เป็นที่เชื่อมั่นและศรัทธาของ ประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองนี้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบ และแจ้งให้ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ทราบเรื่องที่ผู้ถูกร้อง อ้างว่าบุคคลทั้งสองยังคงเป็นกรรมการบริษัทอยู่ในขณะที่เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. และลงมติว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือจงใจ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

พลโท สวัสดิ์ ฯ ชี้แจงกรณีที่ถูกกล่าวหาว่า ยังเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ภายหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ได้แสดงเจตนาลาออก เป็นหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และด้วยวาจาต่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุละจาริตต์ กรรมการ ผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ และพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ ลงลายมือชื่อรับทราบการลาออกแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถือว่า การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทมีผลตามกฎหมายแม้ต่อมาปรากฏ หลักฐานที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ว่า ตนยังเป็นกรรมการบริษัท ฯ นั้น ก็เนื่องจาก บริษัท ฯ ไม่ได้ไปจดทะเบียนการลาออก และถอนชื่อตนออกจากทะเบียนต่อกรมทะเบียนการค้า กระทรวง

พาณิชย์ กรณีดังกล่าวไม่มีผลทำให้ตนขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ โดยวินิจฉัยว่า การลาออกจากตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น สามารถกระทำได้ตลอดเวลา ผู้ประสงค์จะลาออกต้องแสดงเจตนาต่อผู้มีอำนาจ อาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ เป็นหน้าที่ของกรรมการบริษัทผู้มีอำนาจที่จะนำความไปจดแจ้งต่อนายทะเบียน ดังนั้น การแสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ จึงมีผลเป็นการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคสอง การได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ของผู้ชี้แจง จึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ผู้ชี้แจงอ้างพยานหลักฐานที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔ กรณีประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คุณหญิงปรีญา ฯ ชี้แจงกรณีที่ถูกกล่าวหาว่า ยังเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และบริษัท วงศ์อมร ฯ ภายหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยขอให้ถือเอาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ของผู้ชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องที่ประธานวุฒิสภานำหน้าที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้ว เป็นคำชี้แจงของตน

คำชี้แจงดังกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อวุฒิสภาได้มีมติเลือกให้ผู้ชี้แจงดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ชี้แจงซึ่งเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ บริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และบริษัท วงศ์อมร ฯ ได้เขียนหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียน ถอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา

ตามที่คุณชี้แจงอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ขณะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ชี้แจงได้ลงลายมือชื่อในฐานะเป็นกรรมการบริษัทในงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน และเป็นผู้ทำบัญชีในแบบนำเสนองบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในปี ๒๕๕๒ ถือว่า ตนมีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น การลงลายมือชื่อดังกล่าวเป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปี ตามแบบซึ่งได้กระทำมาหลายปีแล้ว โดยผู้ทำบัญชีบริษัทนางบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ มาให้ลงลายมือชื่อเช่นเดิม โดยชี้แจงว่า เป็นช่วง

เวลาคาบเกี่ยวกัน เพราะเป็นกรรมการบริษัทระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งสามารถ
รับรองบุคคลได้ จึงลงลายมือชื่อไป การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้ผู้ชี้แจงกลับมาเป็นกรรมการ
บริษัท เกษมวารมย์ ฯ เพราะมีการจดทะเบียนถอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัท
เกษมวารมย์ ฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ แล้ว ทั้งนี้ การลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการบริษัท ฯ
คู่กับคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ ในงบดุลปี ๒๕๕๒ มิได้ทำให้ผู้ชี้แจงกลับมาในฐานะเป็นกรรมการ
บริษัทอีก เพราะนายทะเบียนจดทะเบียนถอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้ว ตั้งแต่
วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ และมีได้มีการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อตั้งผู้ชี้แจงเป็นกรรมการบริษัทอีก
อีกทั้งมิได้นำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑
และมาตรา ๑๑๕๗

ส่วนที่ปรากฏว่า ผู้ชี้แจงลงลายมือชื่อเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัท ฯ ในเอกสารแบบนำส่งงบดุล
และบัญชีกำไรขาดทุน (แบบ ส.บ.ช. ๓) และในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุล งบกำไรขาดทุนและกำไร
สะสมของบริษัท ฯ ในปี ๒๕๕๒ นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า ผู้ชี้แจงยังคงเป็นกรรมการและเป็นลูกจ้างของ
บริษัท ฯ อยู่ หลังวันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น
ผู้ชี้แจงเห็นว่า การลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท ฯ นั้น มิได้ทำในฐานะเป็นลูกจ้างของ
บริษัท ฯ เพราะผู้ชี้แจงสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทด้านเภสัชศาสตร์ไม่มีความรู้ความสามารถ
ทางด้านบัญชี ไม่เคยทำบัญชี ไม่สามารถจัดทำบัญชีรับรองบัญชีของบริษัทได้ ไม่เคยได้รับค่าจ้าง และ
ไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบเท่านั้น
และลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าวมาหลายปีแล้ว ก่อนลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท

สำหรับบริษัท วงศ์อมร ฯ นั้น ผู้ชี้แจงได้ยื่นหนังสือพร้อมแจ้งด้วยวาจาต่อคุณหญิงวนิดา ฯ
กรรมการบริษัทผู้มีอำนาจว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่ด้วยเหตุที่กิจการของบริษัท
วงศ์อมร ฯ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของคุณหญิงวนิดา ฯ แต่เพียงผู้เดียว จึงไม่ได้ติดตามว่า คุณหญิง
วนิดา ฯ ดำเนินการทางทะเบียนถอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้วหรือไม่ จนกระทั่ง
มีข่าวทางหนังสือพิมพ์เมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า ยังมีชื่อผู้ชี้แจงเป็นกรรมการบริษัท
วงศ์อมร ฯ อยู่ จึงสอบถามคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งได้รับการยืนยันว่า หลังจากได้รับแจ้งด้วยหนังสือและ
วาจาเรื่องการลาออกตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ ให้คนไปถอนชื่อ แต่ไม่ได้ติดตามเรื่อง และรับว่า
จะไปติดตามเรื่องให้ ผู้ชี้แจงเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบ
มาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ และมาตรา ๓๘๖ นั้น การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทสามารถ
กระทำได้ โดยแสดงเจตนาเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจาต่อผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ และกฎหมายไม่ได้

บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะลาออก ต้องนำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเพื่อถอนชื่อตัวเองออกจากทะเบียน ดังนั้น การที่ผู้ชี้แจงบอกเลิกการเป็นกรรมการบริษัท ด้วยการแสดงเจตนาลาออกทั้งด้วยหนังสือและวาจาต่อคุณหญิงวนิดา ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ ย่อมมีผลทำให้การเป็นกรรมการบริษัทของผู้ชี้แจงสิ้นไปทันที โดยผู้ชี้แจงไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ผู้ชี้แจงอ้างหนังสือของคุณหญิงวนิดา ฯ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นพยานประกอบคำชี้แจง โดยคุณหญิงวนิดา ฯ รับรองว่า ผู้ชี้แจงลาออกจากเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ตั้งแต่เมื่อประมาณวันที่ ๑ - ๓ เมษายน ๒๕๔๒ แต่หลังล้ม ไม่ได้จดทะเบียนแก้ไขทางทะเบียนในเวลานั้น ปัจจุบันจดทะเบียนแก้ไขแล้ว ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งออกให้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๔ ในส่วนของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ นั้น คุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัทผู้หนึ่งได้ยืนยันว่า ผู้ชี้แจงไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ ไม่เคยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนใดๆ การที่ผู้ชี้แจงลงลายมือชื่อในแบบนำส่งบุคคล ฯ และในงบดุล ฯ ปี ๒๕๔๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและกรรมการบริษัท นั้นเป็นการกระทำตามที่ผู้ทำบัญชีนำมาให้ลงลายมือชื่อเช่นที่เคยปฏิบัติมาในปีก่อนๆ และผู้ชี้แจงเข้าใจว่า สามารถลงลายมือชื่อได้ เพราะเป็นกรรมการบริษัทอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง คือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๒

ส่วนประเด็นที่ว่า ผู้ชี้แจงฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว องค์กรประกอบของผู้ร้องไม่มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๖ ตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องจึงไม่มีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย นั้น ผู้ชี้แจงเห็นว่า ผู้ชี้แจงไม่ได้ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง เพราะลาออกจากเป็นกรรมการบริษัทตามที่กล่าวแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาในวันที่ ๒๗ มีนาคม และวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายแถลง นำพยานมาเบิกความ และยื่นเอกสารและพยานหลักฐานประกอบการพิจารณา โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานนำพยานเข้าเบิกความ ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งซักค้าน และให้ฝ่ายที่อ้างพยานถามตงได้ ผู้ถูกร้องอ้างตนเองเป็นพยาน และขอ นำพยานมาเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๕ ปาก แต่ นำพยานมาเบิกความเพียง ๑ ปาก คือ นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส ผู้ถูกร้อง และศาลรัฐธรรมนูญได้เรียกพยานมาเบิกความ ๑ ปาก คือ นางน้ำทิพย์ พันไพศาล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานทะเบียนการค้า ๖ สำนักบริการข้อมูลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ หลังจากนั้น ผู้ถูกร้องแถลงว่า ไม่ประสงค์จะสืบพยาน ศาลรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้คู่กรณีแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจา และเป็นหนังสือด้วย สรุปคำแถลง คำเบิกความการซักค้านและถามตง ได้ดังนี้

ผู้ร้องแถลงยืนยันข้อเท็จจริงตามคำร้อง สรุปได้ว่า

๑. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ถูกร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ที่ ๑๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภาจงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบบัญชี ฯ

๒. กรณีของผู้ถูกร้อง ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กล่าวคือ แม้ว่าผู้ถูกร้องจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ก็จะมีผลห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

๓. ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า กรรมการ ป.ป.ช. บางคน คือ พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรียา ฯ มีลักษณะต้องห้ามดำรงตำแหน่งดังกล่าว นั้น ผู้ร้องขอยืนยันคำชี้แจงของพลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรียา ฯ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คุณหญิงปรียา ฯ เป็นกรรมการและลูกจ้างของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ สรุปได้ว่า คุณหญิงปรียา ฯ ลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าว เพราะเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวของงบดุลปี ๒๕๕๒ (ดำรงตำแหน่งกรรมการ ฯ เดือนมกราคม ถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒) ทั้งนี้ การพิจารณาว่า เป็นลูกจ้างหรือไม่ต้องพิจารณาจากคำนิยามตามกฎหมายว่าด้วยลูกจ้าง ซึ่งคุณหญิงปรียา ฯ ไม่เคยเป็นลูกจ้าง ไม่เคยได้รับค่าจ้างจากบริษัท ฯ อีกทั้งการกลับมาเป็นกรรมการบริษัท ภายหลังจากที่กรมทะเบียนการค้ารับรองการถอนชื่อไปแล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ และมาตรา ๑๑๕๗ บัญญัติให้การเป็นกรรมการนั้น ต้องให้

ที่ประชุมใหญ่ตั้ง และนำไปจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่มิมติ คุณหญิงปรีญา ฯ จึงเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่มีผลย้อนหลังว่า การกระทำของผู้ร้องที่ได้ดำเนินการโฆษณาตั้งแต่ต้น ก่อนที่องค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดว่า องค์กรประกอบของผู้ร้องไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

ผู้ร้องตอบการซักค้านของทนายความผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกร้องว่า ความเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ที่เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดรายการทรัพย์สินเป็นเพียงความเห็นของเจ้าหน้าที่ซึ่งมิใช่ผู้ร้อง ส่วนการชี้แจงเป็นหนังสือของผู้ถูกร้องต่อกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายนั้น ถือว่าเป็นการชี้แจงต่อผู้ร้อง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ในการวินิจฉัยว่า ผู้ใดจงใจหรือไม่ นั้น ผู้ร้องจะวินิจฉัยแต่ละเรื่องเฉพาะราย โดยผู้ร้องจะพิจารณาทรัพย์สินประกอบเหตุผลที่ไม่ยื่นว่าเป็นการจงใจหรือไม่

ผู้ถูกร้องแถลงยืนยันข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และชี้แจงเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจและนักอุตสาหกรรม ดำเนินธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย รวมทั้งมีเงินลงทุนทั้งหมดในธุรกิจอุตสาหกรรม ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและผู้อำนวยการใหญ่ นอกจากนี้ มีโอกาสบำเพ็ญกุศลเพื่อสาธารณประโยชน์แก่ประเทศหลายเรื่องในด้านการศึกษา สาธารณสุข และอื่น ๆ

ภายหลังที่ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ก็ไม่ได้รับการติดต่อกลับแต่อย่างใด จนกระทั่งทราบข่าวจากสื่อมวลชนว่า ผู้ร้องมีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ โดยจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงด้วยวาจาต่อผู้ร้องเพื่อนำพยานหลักฐานต่าง ๆ ไปชี้แจง ดังเช่นกรณีบุคคลอื่นที่ผู้ร้องเปิดโอกาสให้มาชี้แจง ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณากรณีของผู้ถูกร้อง กล่าวคือ สัดส่วนของจำนวนทรัพย์สิน (บัญชีเงินฝาก) ที่ไม่ได้แจ้ง ผู้ร้องก็สามารถตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินเหล่านั้นได้ เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะจงใจปกปิด เพราะทรัพย์สินเหล่านั้นผู้ถูกร้องได้มาก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่มีใครได้หรือเสียประโยชน์ส่วนสาเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ นั้น เพราะบางส่วนจำไม่ได้ว่า มีทรัพย์สินนั้นอยู่บางส่วน เพราะคู่สมรสผู้ถูกร้องไม่บอกทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นคนกลัวภรรยา จึงไม่สามารถค้นเอาความจริงจากคู่สมรสมาแสดงได้ เมื่อคู่สมรสบอกว่า มีทรัพย์สินเท่าไร ก็ต้องยื่นตามที่บอก เพราะคู่สมรสเก็บเอกสารหลักฐานทั้งหมด แม้ผู้ถูกร้องได้แจ้งตั้งแต่ต้นแล้วว่า การยื่นบัญชี ฯ อาจเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องถูกตัดสิทธิทางการเมือง ภรรยาก็ไม่หวัง เพราะไม่สนใจการเมือง สนใจแต่ความมั่นคงของครอบครัวและบุตรมากกว่า นอกจากนี้ บางส่วนก็รวบรวมไม่ทันในขณะที่ยื่นบัญชี ฯ เนื่องจากระยะเวลากระชั้นชิด

นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสผู้ถูกร้อง พยาน ตอบข้อซักถามของทนายความผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกร้องและของผู้ร้อง สรุปได้ว่า ตนมีอาชีพหลักเป็นแม่บ้าน ช่วยงานผู้ถูกร้องเป็นบางครั้งในการรับรองแขก เป็นกรรมการบริษัทแต่ก็ไม่ค่อยได้ทำงาน เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลบุตร ในช่วงการแสดงบัญชีทรัพย์สิน ฯ พยานพยายามหาหลักฐานให้ครบ แต่ก็ไม่พบ บางส่วนพยานไม่บอกให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากมารดาสอนพยานว่า ความไม่แน่นอนในการใช้ชีวิตสมรสมีมาก ดังนั้น ให้ปกปิดทรัพย์สินของตนไว้ ไม่ต้องบอกให้คู่สมรสรู้เพื่ออนาคตของลูก ๆ หากผู้ถูกร้องทราบว่าพยานมีทรัพย์สินก็จะมายืมไปลงทุน ซึ่งมีความเสี่ยงอีกทั้งบัญชีเงินฝากทั้ง ๒๓ บัญชีที่ไม่ได้แจ้งนั้น พยานก็ไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยวกับ ลืมไปบ้าง อีกทั้งมีหลายบัญชีที่ไม่เคยไปปรับยอดดอกเบี้ยเป็นเวลาสิบปีแล้ว

พยานตอบข้อซักค้านของผู้ร้อง สรุปได้ว่า พยานเป็นผู้เก็บหลักฐานของผู้ถูกร้องในส่วนโฉนดที่ดินพยานเก็บไว้ทั้งหมด ส่วนบัญชีเงินฝากที่อยู่ในชื่อของผู้ถูกร้องนั้น ผู้ถูกร้องเก็บเองแต่อาจจะหลงมาอยู่ที่พยานบ้าง

นางน้ำทิพย์ พันไพศาล นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร พยาน ตอบทนายความผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกร้องและตอบผู้ร้อง สรุปได้ว่า หลังจากที่คุณหญิงปรีญา ฯ ยื่นงบดุลบัญชี และแบบนำส่งงบดุลของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ได้ตรวจสอบพบว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ แล้ว ดังนั้น การลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ปี ๒๕๕๒ จึงหมายถึงลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท ซึ่งอาจจะเป็นพนักงานผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือผู้ให้บริการทำบัญชี แต่ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัท นอกจากนี้ การที่คุณหญิงปรีญา ฯ พ้นจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ซึ่งนายทะเบียนรับรองไว้ก่อนวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ แม้ว่าคุณหญิงปรีญา ฯ ลงลายมือชื่อในงบดุลบัญชีว่า เป็น “กรรมการ” นั้น ก็ได้ลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการบริษัทแต่อย่างใด เพราะการจะเป็นกรรมการบริษัทนั้น กฎหมายให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นตั้ง และกรรมการผู้มีอำนาจต้องขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสิบสี่วัน

ผู้ถูกร้องแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจา ซึ่งมีสาระสำคัญไม่แตกต่างจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวแล้วข้างต้น

ผู้ร้องแถลงการณ์ปิดคดีสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องต้องรู้หรือควรจะรู้ว่า ตนและคู่สมรสมีทรัพย์สินอื่นนอกจากที่แจ้งไว้ในบัญชี ฯ ดังเหตุผลต่อไปนี้

กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ในการเปิดบัญชี ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อเพื่อประโยชน์ในการเบิกถอนให้ไว้กับธนาคาร ผู้ถูกร้องต้องทราบว่า ตนมีเงินฝากธนาคารมากกว่า ๑ บัญชี นอกจากนี้ สมุดคู้ฝากบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้อง คู่สมรสเบิกความว่า มิได้เป็นผู้เก็บรักษา ผู้ถูกร้องเป็นผู้เก็บรักษาเอง รวมทั้งบัญชีเงินฝากหลายบัญชีที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้มีรายการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ธนาคารจะแจ้งรายการเคลื่อนไหวสรุปยอดเงินคงเหลือให้แก่เจ้าของบัญชีทราบทุกเดือน การที่ผู้ถูกร้องแสดงรายการเงินฝากในบัญชี ฯ เพียง ๑ บัญชี ทั้งๆ ที่ทราบว่า ตนมีบัญชีเงินฝากมากกว่า ๑ บัญชี ทั้งจำนวนบัญชีและจำนวนเงินก็มีมาก เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะเงินฝากคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของเงินฝาก หากผู้ถูกร้องมีความตั้งใจจะแสดงบัญชี ฯ ตามที่มีอยู่โดยถูกต้องตามความเป็นจริงแล้ว คงจะไม่พบรายการบัญชีเงินฝากเพิ่มเติมมากเช่นนี้

กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง ปราบกฏหลักฐานว่า ที่ดินทุกแปลงของผู้ถูกร้องได้มาโดยการซื้อในการไปทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินดังกล่าว ผู้ถูกร้องต้องไปทำนิติกรรมที่สำนักงานที่ดินจังหวัด ต้องชำระเงินค่าซื้อ แม้ปรากฏว่า ที่ดินบางแปลง ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ไปทำนิติกรรมที่สำนักงานที่ดินจังหวัดเอง แต่ได้มอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการ ซึ่งต้องลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจ รวมทั้งชำระราคาค่าซื้อที่ดินด้วย นอกจากนี้ เจ้าของที่ดินต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่ประจำทุกปี ดังนั้น ผู้ถูกร้องย่อมทราบว่า ตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ไหนบ้าง การที่ผู้ถูกร้องแสดงในบัญชี ฯ ว่า ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยอ้างว่า มิได้เป็นผู้ดำเนินการ และคู่สมรสเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิ จึงไม่ทราบ และจำไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นเจ้าของที่ดิน จึงไม่มีเหตุผลและไม่อาจรับฟังได้

กรณีบัญชีเงินฝากและที่ดินของคู่สมรส ผู้ถูกร้องควรจะรู้ว่า คู่สมรสมีทรัพย์สินอื่นอยู่นอกเหนือจากที่ตนแจ้งไว้ในบัญชี ฯ เพราะ ทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรสประกอบธุรกิจร่วมกันมีหุ้นอยู่ในบริษัทต่างๆ เช่น บริษัท กาแฟผงไทย จำกัด บริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด บริษัท ควอลิตี้ คอฟฟี่โปรดักท์ จำกัด บริษัท ไทยน็อกซ์ สตีล จำกัด บริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด และจากคำเบิกความของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการซึ่งถือหุ้นใหญ่ในทุกบริษัท และได้แจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ว่า คู่สมรสเป็นกรรมการบริหารในบริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี ฯ และบริษัท ไทยน็อกซ์ สตีล ฯ ดังนั้น โดยข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ถูกร้องในฐานะที่ดำเนินธุรกิจมาเป็นเวลานานย่อมต้องคำนวณได้ว่า คู่สมรสได้รับผลประโยชน์ค่าตอบแทนต่างๆ ไปจากบริษัทเท่าใด จึงเป็นการยากที่วิญญูชนโดยทั่วไป จะเชื่อได้ว่า บุคคลผู้เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกันกับ ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของคู่สมรสของตน ซึ่งมีจำนวนเกือบสี่ร้อยล้านบาท รวมทั้งที่ดินจำนวนมหาศาลดังกล่าวด้วย

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างในการชี้แจงต่อผู้ร้อง และคำเบิกความดังกล่าวก็ไม่มีเหตุผล เพราะถ้าผู้ถูกร้องเป็นคนกลัวภรรยาจริงแล้ว แม้ผู้ถูกร้องจะรู้ว่าคู่สมรสมีทรัพย์สินแท้จริงเท่าใด ผู้ถูกร้องก็ไม่อาจนำทรัพย์สินของคู่สมรสมาใช้ได้ ถ้าคู่สมรสไม่ยินยอม นอกจากนั้น หากยินยอมให้ผู้ถูกร้องอ้างความไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของคู่สมรส เนื่องจากคู่สมรสไม่บอกและยอมรับฟังเป็นข้อแก้ตัวได้แล้ว ย่อมจะทำให้การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ เป็นอันไร้ผลบังคับโดยสิ้นเชิง

ในเบื้องต้น จะวินิจฉัยประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้อง

ประเด็นที่ ๑ คำร้องของผู้ร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ นั้น ไม่อาจนำมาใช้กับกรณีของผู้ถูกร้องได้โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีเหตุผลที่เป็นสาระสำคัญโดยสรุปว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องได้กระทำไปเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มิใช่เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น หากมีการผิดพลาดประการใดเกิดขึ้น จึงไม่อาจนำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้ ฉะนั้นมติของผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ ว่าบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ประกอบกับมาตรา ๓๐๑ บัญญัติว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๖ ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้” แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฉะนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงชอบที่จะใช้อำนาจ

เพื่อแปลความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนขึ้นได้เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมได้สิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญ ฯ และเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญใหม่ โดยถือเอาวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการแปลความเพื่อความชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ ประกอบกับมาตรา ๒๕๒ (๑) บัญญัติว่า “ในกรณีที่เป็น การเข้ารับตำแหน่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในสามสิบวันนับแต่วันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ”

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยดังกล่าวของศาลรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๓๑๕ วรรคสาม ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ดังนั้น มติของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายและนำมาใช้กับกรณีของผู้ถูกร้องได้

ประเด็นที่ ๒ ในกรณีที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กรณีของผู้ถูกร้องก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลซึ่งเป็นสาระสำคัญสรุปได้ว่า ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ จนถึงมาตรา ๒๕๖ แล้ว จะเห็นว่า มีถ้อยคำที่เกี่ยวข้องอยู่ ๒ คำ คือ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” คำหนึ่ง กับคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง” อีกคำหนึ่ง สำหรับมาตรา ๒๕๕ อันเป็นบทลงโทษนั้นได้บัญญัติเฉพาะให้ใช้กับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เท่านั้น และเมื่อเป็นบทลงโทษจึงต้องแปลความโดยเคร่งครัดว่า มิได้หมายความขยายไปถึง “ผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง” ไปแล้วด้วย

นอกจากนี้ จากถ้อยคำเห็นได้ชัดว่า มาตรา ๒๕๕ มิได้มุ่งหมายถึงบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ซึ่งไม่มีตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เหลืออยู่ เพราะบทลงโทษที่กำหนดไว้คือ “การพ้นจากตำแหน่ง” เมื่อบุคคลนั้นมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ อีกแล้ว การให้พ้นจากตำแหน่งจึงย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้จะมีบทลงโทษอีกประการหนึ่ง คือ ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีก็ตาม แต่ก็ยังเป็นบทกำหนดโทษที่ต่อเนื่องจากโทษการให้พ้นจากตำแหน่ง” กล่าวคือ โทษที่ระบุในมาตรา ๒๕๕ กำหนดไว้ ๒ อย่างควบคู่กัน ไม่ใช่อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมาตรา ๒๕๕ ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง เป็นเวลาห้าปี

นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางการเมืองแล้ว การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการแรกจึงมีไม่ได้ และเมื่อมีไม่ได้ การกำหนดห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ต่อไปเป็นเวลาห้าปีที่ให้เริ่มนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการที่สอง จึงเกิดขึ้นไม่ได้เช่นกัน

พิจารณาแล้ว ก่อนที่จะวินิจฉัยว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วหรือไม่ ขอกล่าวถึงแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ซึ่งว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาประเด็นที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในเรื่องนี้

แนวความคิดดังกล่าวมีสาระสำคัญดังจะกล่าวต่อไปนี้

ในการตรวจสอบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ ต้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนั้น โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ รวม ๓ ครั้งคือ ครั้งที่หนึ่ง ยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สอง ยื่นในกรณีพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สาม ยื่นในกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วครบหนึ่งปี หากปรากฏจากการตรวจสอบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติก็แสดงว่า ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนั้นได้มาโดยมิชอบซึ่งจะต้องดำเนินการฟ้องต่อศาลให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน

ตามที่กล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และ ๒๕๒ ก็เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าวในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในการนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ได้บังคับให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และเพื่อให้การบังคับใช้ มาตรา ๒๕๒ ได้ผล รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงได้วางบทกำหนดโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๒๕๒

เมื่อได้ทราบแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ แล้ว จะได้พิจารณาวินิจฉัยว่ามาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งแล้วหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ดังนี้

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรับพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว โดยให้ยื่น ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่ง กรณีที่เข้ารับตำแหน่ง ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สอง กรณีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สาม ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

ปัญหามีว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญ บุคคลดังกล่าวจึงต้องรับผิดชอบในการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และต้องรับโทษตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ การตีความเช่นนี้สอดคล้องกับแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ซึ่งมุ่งประสงค์ให้มีการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งจนถึงวันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ การตีความดังกล่าวยังเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลเป็นของคู่กัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งแล้วอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๓ การยื่นคำร้องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้ร้องยื่นคำร้องในฐานะคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอ้างว่าคณะกรรมการ ฯ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนน ๘ เสียง เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่ปรากฏว่า กรรมการ ป.ป.ช. สองท่านดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทเอกชน และยังไม่ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการหลังจากที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนด ๑๕ วันนับจากวันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา กล่าวคือ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ไม่ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะเบสท์ ฯ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ไม่ได้

ลาออกจากเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด กรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และยังเป็นลูกจ้างจัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ด้วย จึงต้องถือว่าบุคคลทั้งสองไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิลงนามในคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่าผู้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หากได้รับเลือกจากวุฒิสภาแล้วจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ต่อเมื่อได้ลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวหรือจากการเป็นลูกจ้างภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช.

พิจารณาแล้ว ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ไม่ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ ภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่ได้เลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๔* ว่า “ผู้ถูกร้องที่ ๑ (พลโท สวัสดิ์ ฯ) ได้แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ เป็นหนังสือลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ยื่นต่อ พลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุละจาริตต์ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทซึ่งลงลายมือชื่อรับทราบ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ เปิดความยืนยันต่อศาลว่าได้รับทราบการลาออกจริง การลาออกของพลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่วุฒิสภามีมติเลือกผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ จึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้”

กรณีผู้ถูกร้องอ้างว่า คุณหญิงปรียา ฯ (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ไม่ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภานั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๔ ว่า “ผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ต่อคุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ ซึ่งให้การรับรองว่ารับทราบการแสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งด้วยหนังสือและวาจา ตั้งแต่ประมาณวันที่ ๑ ถึง ๓ เมษายน

* คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง)

๒๕๕๒ แล้ว การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทสามารถทำได้โดยแสดงเจตนาต่อผู้มีอำนาจของบริษัทโดยอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ และหน้าที่ในการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนและบริษัทเป็นหน้าที่ของกรรมการผู้มีอำนาจ ทั้งนี้ เป็นหลักทั่วไปที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๔ ดังนั้น การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ของผู้ถูกร้องจึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ หรืออย่างช้าวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง”

โดยที่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น จึงต้องฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า พลโท สวัสดิ์ ออรุงโรจน์ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ทั้งนี้ ภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คุณหญิงปรียา ๑ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด และเป็นลูกจ้างทำบัญชีของบริษัทดังกล่าวในวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตลอดมาจนถึงวันที่ลาออกจากการ ป.ป.ช. นั้น

คุณหญิงปรียา ๑ ได้ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงกรณีดังกล่าวว่า เมื่อวุฒิสภามีมติเลือกให้ผู้แถลงดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ๑ บริษัท เกษมวารมย์ ๑ และบริษัท วงศ์อมร ๑ และได้เขียนหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียนถอนชื่อผู้แถลง ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ๑ และบริษัท เกษมวารมย์ ๑ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา

ส่วนกรณีลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีในแบบนำส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนและในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวารมย์ ๑ ในปี ๒๕๕๒ นั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบ ซึ่งได้ลงลายมือชื่อมาหลายปีแล้ว ผู้ทำบัญชีบริษัททำงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ มาให้ลงลายมือชื่อเช่นเดิม โดยชี้แจงว่าเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกัน เพราะเป็นกรรมการบริษัทระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ อยู่ในงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งสามารถรับรองงบดุลได้ จึงลงลายมือชื่อไปการลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้ผู้แถลงกลับมาเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ๑ เพราะมีการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ๑ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ แล้ว

นอกจากนี้ ผู้แถลงได้อ้างหนังสือของคุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นพยานประกอบคำแถลง โดยคุณหญิงวนิดา ๑ รับรองว่า ในส่วนของบริษัท เกษมวารมย์ ๑ นั้น คุณหญิงวนิดา ๑ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัทผู้หนึ่งได้ยืนยันว่าผู้แถลงไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ๑ ไม่เคยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนใดๆ การที่ผู้แถลงลงลายมือชื่อในแบบนำเสนอซองบุค ๑ และในซองบุค ๑ ปี ๒๕๕๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและกรรมการบริษัทนั้น เป็นการลงลายมือชื่อตามที่เคยปฏิบัติมาในปีก่อนๆ โดยเข้าใจว่าสามารถลงลายมือชื่อได้เพราะเป็นกรรมการบริษัทอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง คือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน ๒๕๕๒

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้แถลงและพยานหลักฐานว่า คุณหญิงปรีญา ๑ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ๑ ก่อนได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. และเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ไม่ได้เป็นลูกจ้างของบริษัท เกษมวารมย์ ๑ แต่อย่างใด ดังนั้น การดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ของคุณหญิงปรีญา ๑ จึงชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มติของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้น จึงชอบแล้ว

ประเด็นที่ ๔ ในการดำเนินการของผู้ร้องและมีมติว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งยังมีผลใช้บังคับตามมาตรา ๑๓๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นผลให้มติดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่เที่ยงธรรม และเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง มติของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นมติที่ไม่ชอบและไม่มีผลบังคับ

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามวรรคหนึ่งกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ”

จะเห็นได้ว่า ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับเป็นการชั่วคราว กล่าวคือ ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับได้จนถึงวันที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีผลใช้บังคับ โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ระเบียบดังกล่าวจึงสิ้นผลบังคับในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีผลบังคับอยู่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้บรรดา ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไป” นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๓๐ ไม่อาจใช้บังคับแก่ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ระเบียบดังกล่าวให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น จึงต้องตีความมาตรา ๑๓๐ ไปในทางที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง กล่าวคือ ต้องตีความว่า ระเบียบที่กำหนดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๑๓๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ

จะได้พิจารณาวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องของผู้ร้อง

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่

ผู้ร้องกล่าวหาว่า ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงทรัพย์สินและหนี้สินดังต่อไปนี้

๑. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินของผู้ถูกร้องจำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท

๒. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้องจำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ รวมทั้งสิ้น ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท

๓. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๑ บัญชี คือ บัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาจตุรเมือง เลขที่ ๐๕๘ - ๑ - ๑๐๐๘๗ - ๐ ชื่อบัญชี นายเฉลิมชัย มหากิจศิริ จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท

๔. ที่ดินของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐}$ ตารางวา

๕. ที่ดินของนางสุวิมล มหากิจศิริ จำนวน ๒๕ แปลง เนื้อที่รวม ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา

๖. ที่ดินของนายเฉลิมชัย มหากิจศิริ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๒ แปลง เนื้อที่รวม ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา

๗. รถยนต์ของนายประยุทธ มหากิจศิริ จำนวน ๓ คัน

๘. บ้านพักอาศัยของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑ หลัง คือ บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รายละเอียดของทรัพย์สินทั้ง ๘ รายการดังกล่าวข้างต้น ได้กล่าวไว้แล้วในความเป็นมาของเรื่องนี้ (ดูคำวินิจฉัยนี้หน้า ๒๕๕ - ๓๐๔)

ผู้ถูกร้องรับว่า ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่ผู้ร้องกล่าวหา แต่ต่อสู้ว่าไม่ได้ตั้งใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยให้เหตุผลดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

ในเบื้องต้น จะพิจารณาคำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีความหมายอย่างไร แต่ก่อนที่จะอธิบายความหมายดังกล่าว ขอกกล่าวถึงแนวความคิดและหลักการซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ซึ่งว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อประกอบการพิจารณาความหมายของถ้อยคำดังกล่าว ดังนี้

แนวความคิดดังกล่าวมีว่า ในการตรวจสอบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งหรือไม่ จะต้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้น ในระหว่างดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบดังกล่าว จะต้องให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี หากในการตรวจสอบพบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็แสดงว่าทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนั้น ได้มาโดยมิชอบ ซึ่งจะต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน

ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ก็เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าวในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ จึงบัญญัติให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าวแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง และเพื่อให้การบังคับใช้บทบัญญัติ มาตรา ๒๕๒ ได้ผลดี มาตรา ๒๕๕ จึงได้วางบทกำหนดโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

การตรวจสอบเบื้องต้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม ว่า “ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว”

ดังนั้น ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะหากทรัพย์สินและหนี้สินที่แจ้งต่อคณะกรรมการดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่ได้อยู่จริง การตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็จะไม่ได้ผล และหากไม่มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐภายใต้หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ก็จะล้มเหลว

ฉะนั้น การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ได้วางบทกำหนดโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือที่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ ให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ภายในเวลาที่

รัฐธรรมนูญกำหนดโดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นและโดยถูกต้อง ดังนั้น คำว่า “จงใจ” ตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงหมายถึง เจตนาธรรมดาหรือเจตนาตามความหมายทั่วไป ฉะนั้น เพียงผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ รู้ว่า ตนมีทรัพย์สินหรือหนี้สินใดแล้วไม่แสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ก็ถือว่าเป็นการกระทำด้วยความจงใจแล้ว คำว่า “เจตนา” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงมิใช่ “เจตนาพิเศษ” ดังที่ผู้ร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เพราะในชั้นตอนแรกนั้น การตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม* หลังจากนั้น จึงจะตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นบัญชี ฯ ที่ยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ซึ่งในชั้นตอนนี้อาจพบว่า ผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่

เมื่อได้ทราบความหมายของคำว่า “จงใจ” แล้ว จะได้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ โดยแยกพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป ดังนี้

๑. กรณีไม่แสดงรายการเงินฝากของผู้ถูกร้องในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ที่ไม่แจ้งรายการเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็เพราะผู้ถูกร้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารต่างๆ หลายธนาคาร และบัญชีเงินฝากดังกล่าวแทบจะไม่เคลื่อนไหว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัญชีดังกล่าวไม่ได้เปิดไว้เพื่อใช้หมุนเวียนเกี่ยวกับธุรกิจของผู้ถูกร้องโดยตรง แต่เป็นการเปิดบัญชีไว้เพื่อช่วยเหลือเพิ่มยอดเงินฝากให้กับธนาคารต่างๆ ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากการที่บัญชีเงินฝากดังกล่าวไม่มีการเคลื่อนไหว ผู้ถูกร้องเปิดบัญชีกับธนาคารดังกล่าวโดยมีวงเงินไม่ถึง ๑๐ ล้านบาท และกระทำโดยเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้จากธนาคารเหล่านั้น นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องได้เปิดบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ เลขที่ ๑๐๑ - ๔ - ๕๑๓๔๒ - ๖ จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท บัญชีดังกล่าวใช้ในการดำเนินธุรกิจที่ผู้ถูกร้องใช้อยู่เป็นประจำ เมื่อมี

* รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว”

กฎหมายให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ถูกร้องก็ยื่นบัญชีแสดงรายการเงินฝากดังกล่าว โดยไม่ปิดบัง เมื่อเทียบกับจำนวนเงินในบัญชีต่างๆ ที่ไม่ได้ยื่นแสดงแยกเป็นรายบัญชีแล้วจะมีจำนวนน้อยมาก หากผู้ถูกร้องมีความประสงค์จะปกปิดเพื่อให้ได้ประโยชน์ย่อมจะหาทางปกปิดบัญชีเงินฝากที่มีจำนวนเงินมากกว่า ประการสำคัญ ผู้ถูกร้องไม่มีความจำเป็นที่จะปกปิดบัญชีที่จำนวนเงินไม่เคลื่อนไหว เช่นบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เลขที่ ๐๐๗ - ๑ - ๐๒๐๔๕ - ๗ ซึ่งมีจำนวนเงินอยู่ในบัญชีเพียง ๘,๐๑๑.๘๘ บาท

ในเรื่องนี้นางสุวิมล มหากิจศิริ พยานของผู้ถูกร้องได้เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญตอบคำถามค้านของนายกล้านรงค์ จันทิก ผู้แทนผู้ร้องเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องว่า “บัญชีของเขาเขาต้องรู้แน่นอน เพราะเขาเป็นคนฝาก” คำเบิกความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พยานซึ่งเป็นภรรยาผู้ถูกร้องเชื่อว่าผู้ถูกร้องรู้ว่าตนมีเงินในบัญชีเงินฝากที่มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ฝาก

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ฝากเงินในบัญชีเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินจำนวน ๕ บัญชี และเป็นเจ้าของตัวสัญญาใช้เงินมีมูลค่าทั้งสิ้น ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท ผู้ถูกร้องยอมรับว่า ตนมีทรัพย์สินดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินเหล่านั้นไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบที่ยื่นต่อผู้ร้อง ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวต่อผู้ร้อง

๒. กรณีไม่แสดงรายการที่ดินของผู้ถูกร้องในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า คู่สมรสของตนเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินของตน จำนวน ๕ แปลง ที่มิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าว เนื่องจากตนมิได้ดำเนินการมาแต่ต้นจึงไม่ทราบในขณะที่รวบรวมรายการทรัพย์สินเพื่อจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ว่า ที่ดินทั้ง ๕ แปลงนี้ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และในขณะนั้นผู้ถูกร้องก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินทั้ง ๕ แปลง อีกทั้งคู่สมรสก็ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

พิจารณาแล้ว ที่ดินทั้ง ๕ แปลงนี้ เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่ว่าตนเป็นเจ้าของที่ดินดังกล่าว เพราะแม้ว่าคู่สมรสของผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวมาตั้งแต่ต้นก็ตาม แต่การรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อขายที่ดิน ผู้โอนและผู้รับโอนกรรมสิทธิ์จะต้องไปทำนิติกรรมและจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ ณ สำนักงานทะเบียนที่ดิน

ถ้าผู้ร้องไม่อาจไปดำเนินการด้วยตนเองได้ ก็จะต้องทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้แทนไปดำเนินการ ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ถูกร้องย่อมต้องรู้ว่า ตนเองมีที่ดินดังกล่าวแม้จะมีได้ไปทำนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ด้วยตนเองก็ตาม

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่รู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของที่ดินดังกล่าวยอมรับฟังไม่ได้ การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการที่ดินจำนวน ๕ แปลง ไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ทั้งๆ ที่ผู้ถูกร้องรู้ว่าตนเป็นเจ้าของที่ดินเหล่านั้น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นแสดงรายการที่ดินดังกล่าวต่อผู้ร้อง

๓. กรณีไม่แสดงรายการรถยนต์ จำนวน ๓ คัน ของผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า รถยนต์ของตนจำนวน ๓ คัน ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องเป็นรถยนต์เก่าที่ตนใช้ตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันไม่ใช่แล้ว แต่ได้เก็บรักษาไว้เป็นที่ระลึก จึงลืมแจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ได้แก่ รถยนต์เก่า จำนวน ๓ คัน ดังกล่าว น่าจะเกิดจากความหลงลืมของผู้ถูกร้อง จึงฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. กรณีไม่แสดงรายการเงินฝากและที่ดินของกลุ่มสมรส และเงินฝากของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลว่า ตนได้บอกกับนางสุวิมล มหากิจศิริ กลุ่มสมรสว่าการเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องยื่นแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง เพราะฉะนั้นขอให้รวบรวมหลักฐานเอกสารทรัพย์สินที่มีอยู่เพื่อผู้ถูกร้องจะได้ยื่นต่อผู้ร้องต่อไป ซึ่งนางสุวิมล ฯ ก็ได้รวบรวมรายการทรัพย์สินที่มีอยู่ให้ผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งแก่ผู้ร้อง แต่ก็ยังมีทรัพย์สินบางส่วนของตนไม่ได้แจ้งให้ตนทราบ ตนเป็นคนกลัวภรรยา เมื่อภรรยาไม่บอกทรัพย์สินที่ยังมีอยู่ ผู้ถูกร้องก็ไม่มีปัญญาที่จะเห็นจากภรรยาได้ เพราะผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสให้เกียรติซึ่งกันและกัน และผู้ถูกร้องไม่ต้องการที่จะมีปัญหา เมื่อภรรยาให้รายการทรัพย์สินมาก็ยื่นไปให้ผู้ร้องว่ามีเท่านั้น

ผู้ถูกร้องได้ตอบคำถามของทนายความผู้ถูกร้องว่า เกี่ยวกับที่ดิน ๒๑ แปลงของภรรยาที่ไม่ได้แจ้งผู้ร้องว่า ตนไม่ทราบถึงที่ดินดังกล่าว เพราะภรรยาของตนก็มีสิทธิซื้อที่ดินโดยไม่ต้องแจ้งให้ตนทราบ ผู้ถูกร้องก็จนปัญญา เพราะการยื่นแสดงทรัพย์สินต่อผู้ร้องจะต้องมีหลักฐาน จะไปคิดเอาเองไม่ได้

ส่วนเงินฝากของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่ไม่ได้แจ้งผู้ร้องนั้น ผู้ถูกร้องได้ตอบคำถามของ ทนายความของตนว่าไม่ทราบ เพราะไม่มีอำนาจที่จะเซ็นชื่อในบัญชีเงินฝากนั้น

นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้เบิกความในฐานะพยานผู้ถูกร้องว่า โฉนดที่ดิน และบัญชีเงินฝากของตนที่มีอยู่นั้น เป็นเงินที่ตนสะสมไว้ให้ลูกๆ ในอนาคต พยานจึงไม่อยากบอกให้ ผู้ถูกร้องทราบ โดยให้เหตุผลว่า หลังจากที่แต่งงานแล้ว มารดาของพยานสอนว่าไม่ควรเชื่อผู้ชาย เต็มที่ จึงควรเก็บทรัพย์สินสมบัติไว้ส่วนหนึ่งไม่ให้สามีรู้ มารดาของพยานได้ให้เงินมาก่อนหนึ่ง หลังจากแต่งงานแล้ว พยานจึงเอาเงินดังกล่าวไปฝากธนาคารเพื่อสะสมดอกเบี้ยทบไปเรื่อยๆ เพื่อที่จะ เลี้ยงดูตัวเองหรือให้แก่ลูกเพื่อว่าถ้าในอนาคตมีปัญหาแล้วก็ไม่ต้องเดือดร้อนพยานพยายามทำตาม ที่ มารดาสั่งสอนมาจนถึงทุกวันนี้ และพยายามสะสมให้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยที่ไม่ให้ผู้ถูกร้องทราบ เพราะพยานเชื่อแน่ว่า ผู้ถูกร้องทำธุรกิจการค้า ถ้าทราบว่า พยานมีเงินเหลือแยะก็จะต้องขอยืม เพื่อไปลงทุน พยานไม่ต้องการนำเงินทุกบาททุกสตางค์ไปเสี่ยงกับธุรกิจ เพราะว่าอนาคตของ ธุรกิจเป็นสิ่งไม่แน่นอน พยานไม่ต้องการให้เกิดความไม่แน่นอนกับครอบครัว ในกรณีที่ผู้ถูกร้อง ทำธุรกิจพลาดพลั้งไป จึงแอบซ่อนเงินนี้ไว้ให้ลูกๆ หลานๆ ได้เรียนจบ มีอนาคตดีมีฐานะที่จะ ทำอะไรต่อไปของเขารเองได้ ด้วยเหตุนี้ พยานจึงไม่บอกบัญชีเงินฝากทุกบัญชีแก่ผู้ถูกร้อง

พยานได้ตอบคำถามของทนายผู้ถูกร้องเกี่ยวกับที่ดิน ๒๑ แปลงว่า ที่ดินดังกล่าว บางโฉนด ได้มาทางมรดกนานแล้ว บางโฉนดก็ไม่ได้อยู่ที่พยาน บางโฉนดก็ซื้อมานานแล้วก็ลืมไป บางโฉนด ในช่วงเวลานั้นก็หาหลักฐานไม่พบ เมื่อหาพบเท่าใดก็แจ้งไปเท่านั้น และเนื่องจากเป็นที่ดินที่สะสม ไว้ให้ลูกหลาน จึงมิได้ค้นหาอย่างจริงจัง

พิจารณาแล้ว จากคำเบิกความของผู้ถูกร้องและคู่สมรสดังกล่าวข้างต้น ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งรายการเงินฝากในธนาคารในชื่อของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในส่วนที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีที่ยื่นต่อผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องทราบ ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบว่า มีทรัพย์สินของ ภรรยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนอกเหนือจากที่ได้ยื่นต่อผู้ร้อง ด้วยเหตุนี้จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้อง มิได้จงใจไม่ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่แสดง รายการทรัพย์สินของตนที่มีอยู่ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์และตัวสัญญาใช้เงินเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท
- (๒) ที่ดินของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ แปลง

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ประเด็นที่ ๒ ในกรณีที่ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่วันที่เมื่อใด และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่เมื่อใด

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

จะเห็นได้ว่า การพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง มี ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กรณีนี้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งในวันที่ครบกำหนดที่ต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ และผู้นั้นต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) กรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีนี้รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า ให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวและต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

สำหรับกรณีตาม (๑) ไม่มีปัญหาในการนับเวลาห้าปีที่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เพราะมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ กล่าวคือ ผู้นั้นต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ห้าปีนับแต่วันที่ครบกำหนดสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

แต่สำหรับกรณีตาม (๒) คือกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น มีปัญหาในการตีความดังนี้

ก. ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังคงดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันที่ตรวจพบว่าผู้นั้นจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีนี้การพ้นจากตำแหน่งก็ถือเอาวันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าวได้ คือ วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบ

ข. ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบว่าผู้นั้นจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มีปัญหาว่า การต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีจะนับตั้งแต่วันที่ใด คือวันที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว (ในกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นไปก่อน) หรือวันที่ตรวจพบการกระทำนั้น (ในกรณีที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ตรวจพบ) ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง น่าจะหมายถึงการพ้นจากตำแหน่งที่เป็นโทษ ดังนั้น หากนับเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่มีโทษการลงโทษน่าจะไม่ต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อีกทั้งไม่สมเหตุสมผล (rational) เพราะจะทำให้ระยะเวลาที่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองลักลั่นกันระหว่างผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนวันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าวกับผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งตลอดมาจนถึงวันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว ดังนั้น ถ้าจะตีความให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญก็น่าจะตีความว่า ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่จะตรวจพบว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ฯ สภาพไม่เปิดช่องให้ลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งได้ ก็คงมีเพียงโทษที่เป็นส่วนควบ คือการต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ก็ต้องนับเวลาห้าปีนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว

ดังนั้น ในประเด็นนี้ ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนที่จะตรวจพบว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงไม่มีกรณีที่ต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ คงมีแต่กรณีที่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิติกันต์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ